

Національний
банк України

Проміжна скорочена консолідована фінансова звітність

за період, що закінчився 30 вересня 2024 року

Зміст

ПРОМІЖНА СКОРОЧЕНА КОНСОЛІДОВАНА ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ:

Проміжний скорочений консолідований звіт про фінансовий стан	4
Проміжний скорочений консолідований звіт про прибутки та збитки та інший сукупний дохід	5
Проміжний скорочений консолідований звіт про зміни у власному капіталі	6
Проміжний скорочений консолідований звіт про рух грошових коштів	7
Примітки до проміжної скороченої консолідованої фінансової звітності	8
Розділ I. Основа складання фінансової звітності	8
1. Основна діяльність	8
2. Основи облікової політики та складання звітності	9
3. Вплив економічної ситуації на фінансовий стан і результати діяльності Національного банку	11
Розділ II.I. Фінансові інструменти	13
4. Подання фінансових інструментів за категоріями оцінки	13
Розділ II.II. Фінансові активи та зобов'язання	14
5. Кошти та депозити в іноземній валюті та банківських металах	14
6. Цінні папери нерезидентів	15
7. Операції з МВФ	19
7.1. Авуари в СПЗ	19
7.2. Внески в рахунок квоти МВФ	20
7.3. Зобов'язання перед МВФ	20
8. Цінні папери України	21
9. Кредити банкам та іншим позичальникам	23
10. Кошти банків	24
11. Кошти державних та інших установ	25
12. Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком	26
13. Грошові кошти та їх еквіваленти	27
Розділ II.III. Фінансові результати за фінансовими інструментами	28
14. Процентні доходи та витрати	28
15. Результати від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті	29
16. Результати від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	29
17. (Збитки) / прибутки від (зменшення) / відновлення корисності фінансових та нефінансових активів	30
Розділ II.IV. Справедлива вартість фінансових активів та зобов'язань	31
18. Справедлива вартість фінансових активів та зобов'язань	31
Розділ III. Управління капіталом	35
19. Управління капіталом	35

20. Зобов'язання з перерахування прибутку до розподілу до Державного бюджету України	36
Розділ IV. Витрати, пов'язані із забезпеченням діяльності Національного банку	37
21. Витрати на утримання персоналу	37
22. Адміністративно-господарські та інші витрати	37
Розділ V. Інші примітки.....	38
23. Операції з пов'язаними сторонами	38
24. Поточні та непоточні активи і зобов'язання	40
25. Події після звітної дати	41
26. Уведення нових та змінених стандартів і тлумачень фінансової звітності	42

Проміжний скорочений консолідований звіт про фінансовий стан

	Примітки	На 30 вересня 2024 року	На 31 грудня 2023 року
(у мільйонах гривень)			
Активи			
Кошти та депозити в іноземній валюті та банківських металах	5	300 897	373 440
Цінні папери нерезидентів	6	1 216 669	1 073 099
Авуари в СПЗ	7.1	1 522	35 570
Монетарне золото		86 835	62 387
Цінні папери України	8	715 934	727 818
Кредити банкам та іншим позичальникам	9	4 650	5 691
Внутрішній державний борг		1 273	1 347
Внески в рахунок квоти МВФ	7.2	112 333	102 521
Основні засоби та нематеріальні активи		3 929	4 044
Інші активи		7 778	6 670
Усього активів		2 451 820	2 392 587
Зобов'язання			
Банкноти та монети в обігу		796 676	764 598
Кошти банків	10	256 004	216 261
Кошти державних та інших установ	11	157 376	140 102
Зобов'язання з перерахування прибутку до розподілу до Державного бюджету України	20	–	38 643
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком України	12	467 542	621 667
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	7.3	57 626	86 027
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	7.3	112 319	102 509
Інші зобов'язання		2 039	2 609
Усього зобов'язань		1 849 582	1 972 416
Власний капітал			
Статутний капітал	19	100	100
Загальні резерви та нерозподілений прибуток	19	335 091	137 690
Резерви переоцінки активів і зобов'язань	19	267 003	282 336
Усього власного капіталу		602 194	420 126
Неконтрольована частка		44	45
Усього капіталу		602 238	420 171
Усього пасивів		2 451 820	2 392 587

Схвалено до випуску Комітетом з управління активами та пасивами Національного банку України 26 листопада 2024 року.

Підписано 28 листопада 2024 року.

Голова

Андрій ПИШНИЙ

Головний бухгалтер – директор
Департаменту бухгалтерського обліку

Людмила СНИГУРСЬКА

Примітки, подані на сторінках 8–42, є невід'ємною частиною цієї проміжної скороченої консолідованої фінансової звітності.

Проміжний скорочений консолідований звіт про прибутки та збитки та інший сукупний дохід

Примітка	За період, що закінчився 30 вересня 2024 року		За період, що закінчився 30 вересня 2023 року		
	за поточний квартал	наростаючим підсумком з початку року	за поточний квартал	наростаючим підсумком з початку року	
(у мільйонах гривень)					
Процентні доходи	14	24 410	71 842	29 284	98 360
Процентні витрати	14	(19 364)	(65 103)	(27 893)	(75 168)
Чисті процентні доходи до врахування (збитку) / прибутку від (зменшення) / відновлення корисності		5 046	6 739	1 391	23 192
(Збиток) / прибуток від (зменшення) / відновлення корисності за процентними фінансовими активами	17	30	(220)	724	980
Чисті процентні доходи після врахування (збитку) / прибутку від (зменшення) / відновлення корисності		5 076	6 519	2 115	24 172
Комісійні доходи		198	591	164	409
Комісійні витрати		(14)	(44)	(11)	(35)
Чистий комісійний дохід		184	547	153	374
Результати від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті	15	35 246	130 924	495	8 231
Результати від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	16	19 847	47 950	12 902	28 377
Інші доходи		375	962	623	1 456
Усього чистих доходів		60 728	186 902	16 288	62 610
Витрати на утримання персоналу	21	(889)	(2 657)	(754)	(2 261)
Витрати, пов'язані з виготовленням банкнот, монет, сувенірної та іншої продукції		(786)	(1 672)	(598)	(1 333)
Адміністративно-господарські та інші витрати	22	(419)	(1 292)	(430)	(1 243)
Вивільнення резерву забезпечення під імовірні зобов'язання (Збиток) / прибуток від (зменшення) / відновлення корисності за іншими активами	17	(2)	(11)	–	10
Прибуток до оподаткування		58 632	181 270	14 601	57 878
Витрати з податку на прибуток дочірньої компанії		(2)	(4)	(1)	(2)
Прибуток за період		58 630	181 266	14 600	57 876
Інші сукупні доходи, які не підлягають перекласифікації як складові прибутків або збитків у наступних періодах:					
переоцінка банківських металів		351	805	(34)	(302)
Інші сукупні доходи / (витрати) за період		351	805	(34)	(302)
Разом сукупні доходи за період		58 981	182 071	14 566	57 574
Прибуток за період, що належить:					
Національному банку України		58 629	181 263	14 599	57 874
неконтрольованій частці участі		1	3	1	2
		58 630	181 266	14 600	57 876
Разом сукупні доходи, що належать:					
Національному банку України		58 980	182 068	14 565	57 572
неконтрольованій частці участі		1	3	1	2
		58 981	182 071	14 566	57 574

Схвалено до випуску Комітетом з управління активами та пасивами Національного банку України 26 листопада 2024 року.

Підписано 26 листопада 2024 року.

Голова

Андрій ПИШНИЙ

Головний бухгалтер – директор
Департаменту бухгалтерського обліку

Людмила СНИГУРСЬКА

Примітки, подані на сторінках 8–42, є невід'ємною частиною цієї проміжної скороченої консолідованої фінансової звітності.

Проміжний скорочений консолідований звіт про зміни у власному капіталі

	Статутний капітал	Загальні резерви та нерозподілений прибуток	Резерв переоцінки активів і зобов'язань	Усього власного капіталу	Неконтрольована частка участі	Усього капіталу
(у мільйонах гривень)						
Залишок на 01 січня 2023 року	100	99 712	228 346	328 158	43	328 201
Усього сукупних доходів за дев'ять місяців 2023 року	–	57 874	(302)	57 572	2	57 574
Результат від передавання активів		(16)		(16)		(16)
Реалізований результат переоцінки за банківськими металами, що вибули	–	65	(65)	–	–	–
Реалізований результат переоцінки за цінними паперами та деривативами, що вибули	–	2 920	(2 920)	–	–	–
Залишок на 30 вересня 2023 року	100	160 555	225 059	385 714	45	385 759
Залишок на 01 січня 2024 року	100	137 690	282 336	420 126	45	420 171
Усього сукупних доходів за дев'ять місяців 2024 року	–	181 263	805	182 068	3	182 071
Реалізований результат переоцінки за банківськими металами, що вибули	–	79	(79)	–	–	–
Реалізований результат переоцінки за цінними паперами та деривативами, що вибули	–	16 059	(16 059)	–	–	–
Дивіденди, розподілені між власниками	–	–	–	–	(4)	(4)
Залишок на 30 вересня 2024 року	100	335 091	267 003	602 194	44	602 238

Схвалено до випуску Комітетом з управління активами та пасивами Національного банку України **26** листопада 2024 року.

Підписано **28** листопада 2024 року.

Голова

Андрій ПИШНИЙ

Головний бухгалтер – директор
Департаменту бухгалтерського обліку

Людмила СНИГУРСЬКА

Примітки, подані на сторінках 8–42, є невід'ємною частиною цієї проміжної скороченої консолідованої фінансової звітності.

Проміжний скорочений консолідований звіт про рух грошових коштів

	Примітка	На 30 вересня 2024 року	На 30 вересня 2023 року
(у мільйонах гривень)			
Операційна діяльність			
Проценти отримані		71 550	103 685
Комісії отримані		590	410
Інші доходи		958	1 451
Проценти сплачені		(67 188)	(67 838)
Комісії сплачені		(45)	(35)
Інші витрати		(5 137)	(3 177)
Сплачені податки, збори і платежі		(971)	(829)
Перерахування коштів до Державного бюджету України	20	(38 643)	(71 868)
Зменшення кредитів банкам та іншим позичальникам		1 192	34 916
Погашення внутрішнього державного боргу		99	66
Збільшення коштів банків		39 561	119 891
Збільшення коштів державних та інших установ		4 449	234 883
Зменшення інших активів		955	405
Зменшення інших зобов'язань		(96)	(1 621)
Інший рух коштів		(424)	(337)
Чиста зміна грошових коштів від операційної діяльності		6 850	350 002
Інвестиційна діяльність			
Збільшення розміщених строкових депозитів у золоті		(1 549)	(53)
Чисте збільшення цінних паперів нерезидентів		(3 555)	(269 748)
Чисте зменшення цінних паперів України		12 404	13 869
Дивіденди від асоційованої компанії		3	2
Придбання основних засобів та нематеріальних активів		(210)	(239)
Чиста зміна грошових коштів від інвестиційної діяльності		7 093	(256 169)
Фінансова діяльність			
Випуск банкнот та монет в обіг	13	32 078	11 795
Погашення зобов'язань перед МВФ	13	(34 392)	(49 932)
Чиста зміна депозитних сертифікатів, що емітовані Національним банком України	13	(152 336)	49 574
Чиста зміна грошових коштів від фінансової діяльності		(154 650)	11 437
Вплив зміни валютних курсів		30 253	2 197
Чистий рух грошових коштів та їх еквівалентів		(110 454)	107 467
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок звітного періоду		402 930	298 461
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець звітного періоду	13	292 476	405 928

Схвалено до випуску Комітетом з управління активами та пасивами Національного банку України **26** листопада 2024 року.

Підписано **28** листопада 2024 року.

Голова

Андрій ПИШНИЙ

Головний бухгалтер – директор
Департаменту бухгалтерського обліку

Людмила ШИГУРСЬКА

Примітки, подані на сторінках 8–42, є невід'ємною частиною цієї проміжної скороченої консолідованої фінансової звітності.

Примітки до проміжної скороченої консолідованої фінансової звітності

Розділ I. Основа складання фінансової звітності

1. Основна діяльність

Національний банк України (далі – Національний банк) є центральним банком України і здійснює свою діяльність відповідно до Конституції України, Закону України “Про Національний банк України” та інших законодавчих актів України. Згідно із законодавством України основною функцією Національного банку є забезпечення стабільності грошової одиниці України. Під час виконання своєї основної функції Національний банк має виходити із пріоритетності досягнення та підтримання цінової стабільності в державі. Національний банк сприяє дотриманню стабільності банківської системи, а також додержанню сталих темпів економічного зростання та підтримує економічну політику Кабінету Міністрів України за умови, якщо це не перешкоджає досягненню цінової стабільності.

Національний банк не має на меті отримання прибутку. Фінансові результати діяльності Національного банку, а також структура його активів, зобов'язань і капіталу визначаються функціями Національного банку як особливого центрального органу державного управління.

Статутний капітал Національного банку є державною власністю.

До структури Національного банку станом на 30 вересня 2024 року і 31 грудня 2023 року входять центральний апарат та відокремлений підрозділ (Банкнотно-монетний двір), які здійснюють діяльність виключно в межах завдань і функцій Національного банку, установлених Законом України “Про Національний банк України”.

Дочірньою компанією Національного банку є ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО “РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР З ОБСЛУГОВУВАННЯ ДОГОВОРІВ НА ФІНАНСОВИХ РИНКАХ” (далі – Розрахунковий центр).

Частка Національного банку в капіталі Розрахункового центру становить 83,55% станом на 30 вересня 2024 року (станом на 31 грудня 2023 року – 83,55%).

Статутний капітал Розрахункового центру на 30 вересня 2024 року і 31 грудня 2023 року становить 206,7 мільйона гривень, який складається з простих іменних акцій номінальною вартістю 1 000 гривень кожна.

Розрахунковий центр відповідно до законодавства України здійснює професійну діяльність на ринках капіталу – клірингову діяльність із визначення зобов'язань та клірингову діяльність центрального контрагента.

До функцій Розрахункового центру належать, зокрема:

здійснення / забезпечення грошових розрахунків за укладеними деривативними контрактами та правочинами щодо інструментів грошового ринку, активів, допущених до торгів на організованому товарному ринку, за умови проведення розрахунків за принципом “поставка проти оплати” та за правочинами щодо цінних паперів за умови проведення розрахунків за принципом “поставка цінних паперів проти оплати”;

реалізація прав (у тому числі отримання доходів) за активами, які внесені на відповідні рахунки Розрахункового центру для здійснення / забезпечення розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо фінансових інструментів, інших активів; пред'явлення вимог за гарантіями банків;

вчинення правочинів щодо деривативних контрактів, фінансових інструментів, інших активів з метою забезпечення виконання зобов'язань.

Національний банк є засновником Корпоративного недержавного пенсійного фонду Національного банку (далі – КНПФ).

Національний банк здійснює адміністрування, управління активами та зберігання активів КНПФ.

Національний банк проаналізував наявність контролю, необхідного для консолідації відповідно до Міжнародного стандарту фінансової звітності (далі – МСФЗ) 10 “Консолідована фінансова звітність” стосовно КНПФ. Національний банк є засновником, проте не зазнає ризиків та не має права щодо змінних результатів його діяльності. Відповідно до МСФЗ 10 “Консолідована фінансова звітність” Національний банк не має контролю за КНПФ та відповідно КНПФ не було консолідовано під час складання цієї консолідованої фінансової звітності.

Інвестиції Національного банку в асоційовану компанію станом на 30 вересня 2024 року і 31 грудня 2023 року були представлені інвестиціями в статутний капітал ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА “НАЦІОНАЛЬНИЙ ДЕПОЗИТАРІЙ УКРАЇНИ” (далі – Національний депозитарій).

Національний банк, Національна комісія з цінних паперів і фондового ринку та інші учасники фондового ринку є акціонерами Національного депозитарію. Згідно зі статутом Національний депозитарій провадить діяльність із депозитарного обліку та обслуговування обліку цінних

паперів і корпоративних операцій емітента на рахунках у цінних паперах клієнтів.

Станом на 30 вересня 2024 року і 31 грудня 2023 року Національний банк володів 2 580 простими іменними акціями Національного депозитарію номінальною

вартістю 10 000 гривень кожна, загальною номінальною вартістю 25,8 мільйона гривень. Частка участі Національного банку в статутному капіталі Національного депозитарію на 30 вересня 2024 року становить 25% (на 31 грудня 2023 року – 25%).

2. Основи облікової політики та складання звітності

Цей розділ містить суттєву інформацію про облікову політику Національного банку, що стосується фінансової звітності в цілому.

Проміжна скорочена консолідована фінансова звітність Національного банку складена відповідно до Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку (далі – МСБО) 34 “Проміжна фінансова звітність”, затвердженого Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Ця проміжна скорочена консолідована фінансова звітність не включає всієї інформації, необхідної для повного комплексу фінансової звітності згідно з МСФЗ, а лише окремі примітки для пояснення подій та операцій, які є суттєвими для розуміння змін у фінансовому стані та результатах діяльності Національного банку з дати останньої річної консолідованої фінансової звітності Національного банку.

Ця проміжна скорочена консолідована фінансова звітність має розглядатися разом із річною

консолідованою фінансовою звітністю Національного банку станом на 31 грудня 2023 року, складеною відповідно до МСФЗ.

Ця консолідована фінансова звітність підготовлена на основі припущення, що Національний банк є організацією, здатною продовжувати свою діяльність на безперервній основі.

Упродовж дев'яти місяців 2024 року змін у цілях та політиці управління фінансовими ризиками Національного банку не було.

Інформацію про введення нових та змінених стандартів і тлумачень фінансової звітності наведено в примітці 26.

Основні офіційні курси гривні до іноземних валют / облікова ціна банківських металів, за якими відображені монетарні статті консолідованого звіту про фінансовий стан, та монетарного золота були такими:

	30 вересня 2024 року (у гривнях)	31 грудня 2023 року (у гривнях)
1 долар США	41,1664	37,9824
1 СПЗ	55,836942	50,95983
1 євро	45,9541	42,2079
1 фунт стерлінгів	55,1239	48,4883
1 тройська унція золота	109 765,68	78 861,34

Основні оцінки та судження під час застосування принципів бухгалтерського обліку

Національний банк використовує оцінки, припущення і професійні судження, які впливають на суми активів і зобов'язань, що відображені в проміжній скороченій консолідованій фінансовій звітності. Оцінки та судження регулярно переглядаються й ґрунтуються на досвіді керівництва Національного банку та інших факторах, включаючи майбутні події, очікування яких за наявних умов є обґрунтованими.

Найсуттєвіші оцінки та судження стосуються таких питань:

інформації про основні припущення і судження щодо майбутніх подій, що можуть спричинити суттєве коригування балансової вартості активів і зобов'язань у наступному звітному періоді;

оцінки очікуваних кредитних збитків для коштів на вимогу та строкових депозитів в іноземній валюті та монетарному золоті;

оцінки очікуваних кредитних збитків для цінних паперів, що оцінюються за амортизованою собівартістю;

оцінки очікуваних кредитних збитків для кредитів, наданих банкам та іншим позичальникам;

знецінення основних засобів та нематеріальних активів;

забезпечення під імовірні зобов'язання за пред'явленими до Національного банку судовими позовами;

операцій з пов'язаними сторонами.

Під час складання цієї проміжної скороченої консолідованої фінансової звітності застосовувалися ті самі оцінки та судження, що і під час останньої річної консолідованої фінансової звітності.

Умовні зобов'язання

Зобов'язання з капітальних вкладень

Станом на 30 вересня 2024 року Національний банк мав зобов'язання з капітальних вкладень, які стосувалися придбання, будівництва та поліпшення основних засобів і нематеріальних активів, на загальну суму 195 мільйонів гривень (станом на 31 грудня 2023 року – 154 мільйони гривень).

Судові процедури

До Національного банку під час його діяльності пред'являються певні позови. Станом на 30 вересня 2024 року та 31 грудня 2023 року є судові позови, за якими Національний банк оцінює ймовірність настання можливих збитків невисокою, але керівництво Національного банку вважає, що розкриття інформації щодо таких судових справ майнового характеру може завдати шкоди Національному банку в суперечці з іншими сторонами щодо предмета позову. За такими справами є умовні зобов'язання, забезпечення під імовірні зобов'язання не формувалося.

Станом на 30 вересня 2024 року та на 31 грудня 2023 року позовів, за якими Національний банк оцінює ймовірність настання можливих збитків високою, немає.

Угоди своп

Станом на 30 вересня 2024 року Національний банк мав 26 угод своп процентної ставки, загальна умовна сума за якими становить 7 470 мільйонів гривень із термінами виконання за умовами угод від чотирьох до п'яти років (із них: умовна вартість операцій строком до чотирьох років – 4 470 мільйонів гривень, строком до п'яти років – 3 000 мільйонів гривень).

Станом на 31 грудня 2023 року Національний банк мав 40 угод своп процентної ставки, загальна умовна сума за якими становить 8 970 мільйонів гривень із термінами виконання за умовами угод від трьох до п'яти років (із них: умовна вартість операцій строком до трьох років – 1 500 мільйонів гривень, строком до чотирьох років – 4 470 мільйонів гривень, строком до п'яти років – 3 000 мільйонів гривень).

Зміни, що відбулися протягом дев'яти місяців 2024 року в умовних зобов'язаннях з надання кредитів, наведено в примітці 9.

3. Вплив економічної ситуації на фінансовий стан і результати діяльності Національного банку

У III кварталі 2024 року реальний ВВП зріс на 4,0% порівняно з відповідним кварталом минулого року, за оцінками Національного банку. Дефіцит електроенергії внаслідок значних руйнувань енергооб'єктів з боку російської федерації був значним у липні. Завдяки швидким ремонтам та поліпшенню погодних умов енергетична ситуація стабілізувалася у серпні-вересні. У результаті ділові очікування та економічна активність низки видів діяльності погналися. Імпорт електроенергії та подальша адаптація підприємств до відключень також зумовили пом'якшення наслідків дефіциту електроенергії для економіки. Швидшими, ніж торік, були жнива пізніх культур, хоча врожайність і якість зібраного врожаю погіршилися через посуху. Стабільне функціонування морського коридору та м'яка фіскальна політика також підтримували зростання економіки.

Ситуація на ринку праці залишалася складною. Попит на робочу силу був значно вищим, ніж торік, та все ще нерівномірним за професіями. Подальша міграція за кордон та мобілізаційні процеси призвели до значного браку працівників. Зокрема, за даними ООН, упродовж 2024 року кількість мігрантів і надалі зростала і станом на кінець вересня 2024 року сягнула 6,7 мільйона осіб. Недостатня пропозиція робочої сили стримує діяльність підприємств, обмежуючи економічне відновлення. Водночас складна ситуація на ринку праці підживлює зростання заробітних плат. Поліпшення зайнятості, підвищення заробітних плат та інших соціальних виплат сприяли подальшому збільшенню реальних доходів населення, а відповідно й стійкому зростанню споживання.

Дефіцит зведеного бюджету за підсумками дев'яти місяців становив понад трильйон гривень без урахування грантів у доходах (за дев'ять місяців 2023 року – понад 1 070 мільярдів гривень без урахування грантів у доходах). Хоча податкові надходження поліпшуються, у тому числі завдяки вжитим адміністративним заходам, видатки утримуються значними, зокрема через високі потреби військового характеру та необхідність ліквідації наслідків руйнувань.

Внутрішні залучення й надалі мали суттєве значення у фінансуванні дефіциту бюджету. Так, активність на внутрішньому борговому ринку в III кварталі відчутно погналилася. Інтерес до державних цінних паперів підтримувався їхньою дохідністю та вжитими додатковими заходами Національного банку, які спрямовувалися на розширення ємності внутрішнього ринку державних заощаджень для сприяння спроможності Уряду України (далі – Уряд) з беземісійного фінансування бюджетних потреб. У результаті роловер ОВДП за дев'ять місяців поточного року становив понад 154%. Державний та гарантований державою борг наблизився до 90% ВВП станом на кінець вересня 2024 року, за оцінкою Національного банку.

За дев'ять місяців 2024 року дефіцит поточного рахунку розширився до 11 мільярдів доларів США (6,1 мільярда

доларів США за дев'ять місяців 2023 року) насамперед через менші обсяги офіційного фінансування у формі грантів. Це призвело до відчутного скорочення профіциту рахунку вторинних доходів (з 18,4 мільярда доларів США за дев'ять місяців 2023 року до 13,7 мільярда доларів США за аналогічний період 2024 року). Водночас дефіцит торгівлі товарами майже не змінився і залишався на високому рівні: 21,0 мільярда доларів США порівняно з 20,8 мільярда доларів США за дев'ять місяців 2023 року. Так, функціонування морського коридору сприяло нарощуванню поставок продукції гірничо-металургійного та агропромислового комплексів, що забезпечило зростання експорту товарів на 10,3% порівняно з відповідним періодом минулого року. Імпорт товарів зростав (на 6,2% порівняно з відповідним періодом минулого року) в умовах високої внутрішньої потреби. Дефіцит електроенергії зумовлював потребу в більшому імпорті як енергетичного обладнання, так і електроенергії. Тривало й нарощування обсягів закупівель для оборонного сектору за рахунок видатків бюджету. Крім того, в умовах стійкого споживчого попиту зростав імпорт товарів споживчого призначення. Натомість дефіцит торгівлі послугами значно звузився (до 4,3 мільярда доларів США порівняно з 7,1 мільярда доларів США за дев'ять місяців 2023 року) за рахунок суттєвого скорочення імпорту послуг за статтею "подорожі" на тлі зниження витрат українців за кордоном та поступової зміни ними резидентності.

Приплив капіталу за фінансовим рахунком за дев'ять місяців 2024 року зменшився до 7,5 мільярда доларів США з 15,5 мільярда доларів США за відповідний період 2023 року). Так, відчутно скоротився приплив капіталу за державним сектором унаслідок менших обсягів позик від міжнародних фінансових партнерів. Також збільшився відплив капіталу приватного сектору (до 5,6 мільярда доларів США за дев'ять місяців 2024 року порівняно з 3,1 мільярда доларів США за такий самий строк 2023 року) за рахунок вищого попиту населення на готівкову валюту та зменшення заборгованості резидентів за торговими кредитами. У результаті був сформований дефіцит платіжного балансу в розмірі 3,3 мільярда доларів США, а валові резерви дещо знизилися, проте залишалися на високому рівні (38,9 мільярда доларів США станом на кінець вересня).

Упродовж III кварталу споживча інфляція очікувано зростала – у вересні вона пришвидшилася до 8,6% порівняно з відповідним місяцем минулого року. Основними факторами її пришвидшення були скорочення пропозиції окремої продовольчої продукції через складні погодні умови, подальше зростання виробничих витрат та ефекти перенесення на ціни девальвації курсу гривні в попередні місяці. Так, у поточному році несприятливими для пропозиції продуктів харчування були кількатижнева спека у липні та тривалі періоди без опадів улітку та на початку осені, вплив на врожаї мали й весняні заморозки, що позначилося на цінах на як сирі, так й оброблені продукти харчування. Фундаментальний інфляційний тиск теж посилювався наприкінці III кварталу (базова

інфляція зросла до 7,3% у вересні 2024 року порівняно з відповідним місяцем минулого року). Крім зростання вартості продовольчої сировини, на базову інфляцію впливало подальше зростання витрат бізнесу через підвищення оплати праці в умовах дефіциту кадрів та на енергозабезпечення через складну ситуацію в енергетиці. Натомість вагомим чинником стримування як загальної інфляції, так і її адміністративної складової і надалі залишалася фіксація тарифів на газ, гарячу воду та опалення. Крім того, суттєво сповільнилося подорожчання пального з огляду на стриманий попит в умовах збереження достатньої пропозиції на ринку.

З огляду на помірні показники інфляції, контрольовану ситуацію на валютному ринку та достатньо збалансовані ризики для прогнозу інфляції Національний банк у березні знизив облікову ставку на 0,5 в. п. до 14,5%, а також знизив на 1 в. п. різницю між обліковою ставкою і ставками за своїми операціями – тримісячними депозитними сертифікатами та кредитами рефінансування. Також Національний банк здійснював подальшу модифікацію параметрів операцій з тримісячними депозитними сертифікатами з метою посилення стимулів для банків нарощувати портфелі строкових гривневих депозитів населення. Надалі цикл пом'якшення продовжився: у квітні облікову ставку знижено на 1 в. п. до 13,5%, а в червні – на 0,5 в. п. до 13%. Такі кроки дали змогу балансувати між цілями з досягнення і підтримання цінової стабільності та сприяння стійкому економічному розвитку. У липні Національний банк призупинив пом'якшення процентної політики та наразі вбачає за доцільне утриматися від відновлення циклу зниження облікової ставки. Відповідно у вересні облікову ставку було збережено на рівні 13%. Це рішення сприятиме поступовому поверненню інфляції до цілі 5% у наступні роки та підтримає стійкість валютного ринку.

У вересні Національний банк також застосував комбінацію заходів зі збільшення гнучкості банків в управлінні власною ліквідністю та стимулювання додаткового попиту на ОВДП, що мають посилити спроможність Уряду залучати необхідні обсяги фінансування на внутрішньому борговому ринку без звернення до емісійних джерел. Зокрема, із жовтня підвищено нормативи обов'язкового резервування й одночасно збільшено частку обов'язкових резервів, яку банки мають змогу покривати за рахунок бенчмарк-ОВДП. Також було модифіковано параметри інших інструментів та операцій монетарної політики: знижено ставки за тримісячними депозитними сертифікатами до 15,5%, за кредитами рефінансування – до 16%, а максимальний строк надання останніх обмежено 14 днями.

Протягом 2024 року банківська система й надалі функціонувала в умовах суттєвого профіциту ліквідності. Водночас у III кварталі середньоденні залишки коштів на коррахунках і в депозитних сертифікатах дещо зменшилися – до 756 мільярдів гривень, тоді як у II кварталі вони становили 774 мільярди гривень, а в I кварталі – 781 мільярд гривень.

Ситуація на валютному ринку залишалася контрольованою. Для подальшого забезпечення стійкості валютного ринку, контролю за очікуваннями та стримування тиску на ціни Національний банк активізував вербальні інтервенції та збільшив присутність на валютному ринку після липневого посилення турбулентності на ньому. Це дало змогу знизити амплітуду коливань обмінного курсу гривні, стабілізувати попит на іноземну валюту та дещо заспокоїти учасників ринку.

Попри ситуативні сплески, різниця між готівковим та офіційним курсами в III кварталі перебувала на прийнятному рівні та не перевищувала 1,1%. Помірні курсові коливання у відповідь на дію фундаментальних та ситуативних ринкових чинників не похитнули стійкості інфляційних очікувань, які впродовж кварталу залишалися досить резистентними до цінової та курсової динаміки. Це разом із доволі високою дохідністю гривневих інструментів є важливим чинником стійкості валютного ринку та керованості інфляційних очікувань у майбутньому.

Актуальним завданням Національного банку залишався і поміркований підхід до використання резервів. З огляду на це Національний банк продовжував зважені поетапні заходи валютної лібералізації для поліпшення бізнес-клімату та підтримання обороноздатності, однак поряд з ними застосовував і додаткові кроки для протидії непродуктивному впливу капіталу з країни.

На тлі очікувань переговорів Уряду з приватними кредиторами щодо реструктуризації боргу міжнародна рейтингова агенція "Standard & Poor's" знизил 08 березня 2024 року довгостроковий суверенний рейтинг України в іноземній валюті з "CCC" до "CC" з негативним прогнозом. У III кварталі 2024 року суверенні рейтинги України перебували під впливом реструктуризації боргу України. Так, міжнародна рейтингова агенція "Fitch" 24 липня знизил довгостроковий рейтинг дефолту емітента України в іноземній валюті з "CC" до "C", а 13 серпня – з "C" до "RD" (обмежений дефолт). Рейтинг на рівні "RD" було підтверджено 05 вересня. Водночас короткостроковий рейтинг дефолту емітента України в іноземній валюті підтверджувався "Fitch" на рівні "C" 24 липня, 13 серпня та 05 вересня. Агенція "S&P" також знизил 02 серпня 2024 року свої довго- та короткострокові суверенні кредитні рейтинги для України в іноземній валюті з "CC/C" до "SD/SD" через пропущену виплату купона на тлі реструктуризації боргу.

Надалі широкомасштабна військова агресія російської федерації та реалізація пов'язаних із цим ризиків може мати вплив на результати діяльності та фінансовий стан Національного банку, який на сьогодні не може бути визначено. Керівництво Національного банку ретельно стежить за поточним станом та розвитком подій і вживає необхідних заходів для послаблення впливу негативних чинників.

Розділ II.I. Фінансові інструменти

4. Подання фінансових інструментів за категоріями оцінки

Операції з фінансовими інструментами

Національний банк класифікує всі фінансові активи в категорії за справедливою вартістю через прибуток або збиток та амортизованою собівартістю відповідно до визначених моделей управління фінансовими активами та характеристик грошових потоків. Національний банк не класифікує жодних активів у категорію за справедливою вартістю через прибуток або збиток з метою усунення або

значного зменшення невідповідності в обліку. Національний банк не класифікує жодних активів у категорію за справедливою вартістю через інший сукупний дохід.

Усі фінансові зобов'язання Національного банку (крім похідних фінансових інструментів) оцінюються за амортизованою собівартістю.

Станом на 30 вересня 2024 року фінансові активи розподілялися за категоріями оцінки таким чином:

	Активи за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках	Активи за амортизованою собівартістю	Усього
(у мільйонах гривень)			
Фінансові активи			
Кошти та депозити в іноземній валюті	–	290 987	290 987
Цінні папери нерезидентів	1 216 669	–	1 216 669
Авуари в СПЗ	–	1 522	1 522
Цінні папери України	1 232	714 702	715 934
Кредити банкам та іншим позичальникам	–	4 650	4 650
Внутрішній державний борг	–	1 273	1 273
Внески в рахунок квоти МВФ	–	112 333	112 333
Інші фінансові активи	5	434	439
Усього фінансових активів	1 217 906	1 125 901	2 343 807

Станом на 31 грудня 2023 року фінансові активи розподілялися за категоріями оцінки таким чином:

	Активи за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках	Активи за амортизованою собівартістю	Усього
(у мільйонах гривень)			
Фінансові активи			
Кошти та депозити в іноземній валюті	–	367 508	367 508
Цінні папери нерезидентів	1 073 099	–	1 073 099
Авуари в СПЗ	–	35 570	35 570
Цінні папери України	729	727 089	727 818
Кредити банкам та іншим позичальникам	–	5 691	5 691
Внутрішній державний борг	–	1 347	1 347
Внески в рахунок квоти МВФ	–	102 521	102 521
Інші фінансові активи	5	155	160
Усього фінансових активів	1 073 833	1 239 881	2 313 714

Розділ II.ІІ. Фінансові активи та зобов'язання

5. Кошти та депозити в іноземній валюті та банківських металах

	На 30 вересня 2024 року	На 31 грудня 2023 року
	(у мільйонах гривень)	
Фінансові активи за амортизованою собівартістю		
Готівкова іноземна валюта	44 771	41 278
Кошти на вимогу в іноземній валюті	244 301	293 879
Короткострокові депозити в іноземній валюті	1 915	32 356
Резерви під очікувані кредитні збитки за строковими депозитами в іноземній валюті	–	(5)
Усього фінансових активів за амортизованою собівартістю	290 987	367 508
Нефінансові активи		
Короткострокові депозити в золоті	9 910	5 932
Усього нефінансових активів	9 910	5 932
Усього коштів та депозитів в іноземній валюті та банківських металах	300 897	373 440

Станом на 30 вересня 2024 року та 31 грудня 2023 року всі кошти та депозити в іноземній валюті не забезпечуються заставою.

Станом на 30 вересня 2024 року валова балансова вартість за коштами на вимогу в іноземній валюті становила 244 301 мільйон гривень та змінилася протягом дев'яти місяців 2024 року переважно за рахунок зменшення залишків на рахунках у банках-нерезидентах (станом на 31 грудня 2023 року – 293 879 мільйонів гривень).

Упродовж дев'яти місяців 2024 року та 2023 року кошти на вимогу в іноземній валюті перебували на стадії 1 для оцінки очікуваних кредитних збитків. Резерви під очікувані кредитні збитки за коштами на вимогу в іноземній валюті протягом дев'яти місяців 2024 року та 2023 року не формувалися.

Станом на 30 вересня 2024 року валова балансова вартість за короткостроковими депозитами в іноземній валюті становила 1 915 мільйонів гривень, резерв під

очікувані кредитні збитки не формувався (станом на 31 грудня 2023 року валова балансова вартість за короткостроковими депозитами в іноземній валюті становила 32 356 мільйонів гривень, резерв під очікувані кредитні збитки – 5 мільйонів гривень). Зміни валової балансової вартості строкових депозитів в іноземній валюті зумовлені зменшенням суми розміщених строкових депозитів в іноземній валюті, а зміни в резервах – розформуванням резервів за поверненими депозитами.

Упродовж дев'яти місяців 2024 року та 2023 року короткострокові депозити в іноземній валюті перебували на стадії 1 для оцінки очікуваних кредитних збитків.

Для цілей консолідованого звіту про рух грошових коштів грошові потоки від короткострокових депозитів у золоті класифікуються як інвестиційна діяльність.

Інформація щодо класифікації коштів і депозитів в іноземній валюті та банківських металах на поточні та непоточні наведена в примітці 24.

6. Цінні папери нерезидентів

Станом на 30 вересня 2024 року цінні папери нерезидентів подані таким чином:

	Державні облігації	Цінні папери міжнародних агенцій, банків та інших емітентів	Усього
(у мільйонах гривень)			
Цінні папери нерезидентів за справедливою вартістю через прибутки або збитки			
Боргові цінні папери в розрізі емітентів:			
цінні папери емітентів США:			
номіновані в доларах США	1 033 443	2 420	1 035 863
цінні папери емітентів держав ЄС:			
номіновані в доларах США	–	79 094	79 094
номіновані в австралійських доларах	–	517	517
цінні папери інших емітентів:			
номіновані в доларах США	1 512	89 774	91 286
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	2 130	976	3 106
номіновані в австралійських доларах	–	980	980
номіновані в юанях Женьміньбі	–	3 277	3 277
номіновані в японських снах	431	1 439	1 870
Усього боргових цінних паперів	1 037 516	178 477	1 215 993
Інструменти капіталу:			
акції Чорноморського банку торгівлі та розвитку	–	676	676
Усього інструментів капіталу	–	676	676
Усього цінних паперів нерезидентів за справедливою вартістю через прибутки або збитки	1 037 516	179 153	1 216 669

Цінні папери міжнародних агенцій, банків та інших емітентів включають боргові цінні папери, випущені іноземними центральними та інвестиційними банками, міжнародними агенціями та іншими емітентами.

Інформація щодо класифікації цінних паперів нерезидентів на поточні та непоточні наведена в примітці 24.

Станом на 31 грудня 2023 року цінні папери нерезидентів подані таким чином:

	Державні облігації	Цінні папери міжнародних агенцій, банків та інших емітентів	Усього
(у мільйонах гривень)			
Цінні папери нерезидентів за справедливою вартістю через прибутки або збитки			
Боргові цінні папери в розрізі емітентів:			
цінні папери емітентів США:			
номіновані в доларах США	889 466	362	889 828
цінні папери емітентів держав ЄС:			
номіновані в доларах США	263	109 723	109 986
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	–	1 927	1 927
номіновані в австралійських доларах	–	860	860
цінні папери інших емітентів:			
номіновані в доларах США	2 140	55 326	57 466
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	–	2 405	2 405
номіновані в австралійських доларах	437	–	437
номіновані в юанях Женьміньбі	–	7 766	7 766
номіновані в японських єнах	404	1 344	1 748
Усього боргових цінних паперів	892 710	179 713	1 072 423
Інструменти капіталу:			
акції Чорноморського банку торгівлі та розвитку	–	676	676
Усього інструментів капіталу	–	676	676
Усього цінних паперів нерезидентів за справедливою вартістю через прибутки або збитки	892 710	180 389	1 073 099

Інформацію про номінальну вартість, купон та строки погашення боргових цінних паперів нерезидентів станом на 30 вересня 2024 року зазначено в таблиці нижче:

	Загальна номінальна вартість в іноземній валюті, у мільйонах	Загальна номінальна вартість у гривневому еквіваленті, у мільйонах гривень	Розмір купона, % річних	Періодичність сплати купона	Строки погашення
Боргові цінні папери за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках у розрізі емітентів					
Державні облигації:					
цінні папери емітентів США:					
номіновані в доларах США	25 225	1 038 429	0–5,0	Щокварталу, кожні 6 місяців, без сплати купона	Від 15 днів до 1 року
цінні папери інших емітентів:					
номіновані в доларах США	36	1 498	1,5–2,875	Кожні 6 місяців	Від 16 днів до 4,5 місяця
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	39	2 150	0,625–5,0	Кожні 6 місяців	Від 5,3 місяця до 11,4 місяця
номіновані в японських єнах	1 500	431	0,02	Кожні 6 місяців	8,8 місяця
Облігації міжнародних агенцій, банків та інших емітентів:					
цінні папери емітентів США:					
номіновані в доларах США	58	2 388	2,625–5,69286	Щокварталу, кожні 6 місяців	Від 6,8 місяця до 4 років
цінні папери емітентів держав ЄС:					
номіновані в доларах США	1 961	80 741	0–6,17424	Щокварталу, кожні 6 місяців, 1 раз на рік, без сплати купона	Від 16 днів до 1 року
номіновані в австралійських доларах	19	525	0	Без сплати купона	4,3 місяця
цінні папери інших емітентів:					
номіновані в доларах США	2 220	91 401	0–6,59286	Щокварталу, кожні 6 місяців, без сплати купона	Від 2 днів до 3,4 року
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	18	992	0	Без сплати купона	3,8 місяця
номіновані в австралійських доларах	36	1 008	0	Без сплати купона	Від 6,8 місяця до 8,7 місяця
номіновані в юанях Женьміньбі	550	3 229	3,4	Кожні 6 місяців, 1 раз на рік	Від 1,2 місяця до 10,7 місяця
номіновані в японських єнах	5 000	1 438	0,295	Кожні 6 місяців	18 днів

Інформацію про номінальну вартість, купон та строки погашення боргових цінних паперів нерезидентів станом на 31 грудня 2023 року зазначено в таблиці нижче:

	Загальна номінальна вартість в іноземній валюті, у мільйонах	Загальна номінальна вартість у гривневому еквіваленті, у мільйонах гривень	Розмір купона, % річних	Періодичність сплати купона	Строки погашення
Боргові цінні папери за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках у розрізі емітентів					
Державні облигації:					
цінні папери емітентів США:					
номіновані в доларах США	23 642	897 997	0–5,471199	Щокварталу, кожні 6 місяців, без сплати купона	Від 2 днів до 1,6 року
цінні папери емітентів держав ЄС:					
номіновані в доларах США	7	266	0	Без сплати купона	2,7 місяця
цінні папери інших емітентів:					
номіновані в доларах США	56	2 138	1,75–7,125	Кожні 6 місяців	Від 23 днів до 9,7 місяця
номіновані в австралійських доларах	17	436	2,75	Кожні 6 місяців	3,7 місяця
номіновані в японських єнах	1 500	404	0,02	Кожні 6 місяців	1,5 року
Облігації міжнародних агенцій, банків та інших емітентів:					
цінні папери емітентів США:					
номіновані в доларах США	9	356	5,51–5,64	Кожні 6 місяців	Від 3,1 місяця до 8,7 місяця
цінні папери емітентів держав ЄС:					
номіновані в доларах США	2 972	112 898	0–6,318882	Щокварталу, кожні 6 місяців, без сплати купона	Від 1 місяця до 1,7 року
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	40	1 940	0	Без сплати купона	1,3 місяця
номіновані в австралійських доларах	34	870	0	Без сплати купона	Від 1,2 місяця до 5,7 місяця
цінні папери інших емітентів:					
номіновані в доларах США	1 500	56 981	0–6,601415	Щокварталу, кожні 6 місяців, 1 раз на рік, без сплати купона	Від 16 днів до 1,4 року
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	50	2 424	0	Без сплати купона	Від 16 днів до 3,6 місяця
номіновані в юанях Женьміньбі	1 450	7 756	0–3,4	Кожні 6 місяців, 1 раз на рік, без сплати купона	Від 22 днів до 1,6 року
номіновані в японських єнах	5 000	1 347	0,295	Кожні 6 місяців	9,7 місяця

7. Операції з МВФ

7.1. Авуари в СПЗ

Авуари в СПЗ – кошти до запитання в СПЗ на рахунку, який відкрито в МВФ для України.

Нижче наведено рух коштів за рахунками авуарів у СПЗ упродовж дев'яти місяців 2024 року та аналогічного періоду 2023 року:

	2024 рік	2023 рік
	(у мільйонах гривень)	
Залишок авуарів у СПЗ станом на 01 січня	35 570	62 174
Надходження коштів від МВФ:		
на користь Уряду	124 074	131 371
Надходження коштів міжнародної фінансової допомоги Україні від донорів:		
на користь Уряду	57 594	64 235
Купівля СПЗ	57 891	4 967
Інші надходження та платежі	238	224
Погашення кредиту:		
від імені Національного банку (примітка 7.3)	(34 392)	(49 932)
від імені Уряду	(46 973)	(24 513)
Сплата комісій, пов'язаних з операціями з МВФ	(1 066)	(1 077)
Конвертація СПЗ в інші іноземні валюти:		
на користь Національного банку	(166 707)	(155 394)
Сплата відсотків за користування позикою МВФ:		
від імені Національного банку	(3 788)	(5 609)
від імені Уряду	(20 607)	(12 865)
Сплата відсотків за користування коштами, отриманими за розподілом СПЗ:		
від імені Національного банку	(130)	(102)
від імені Уряду	(5 047)	(3 952)
Інші платежі	(1)	(2)
Доходи за авуарами в СПЗ	1 033	1 698
Курсові різниці	3 833	(506)
Залишок авуарів у СПЗ станом на 30 вересня	1 522	10 717

Упродовж дев'яти місяців 2024 та 2023 років коштів від МВФ за кредитними програмами на користь Національного банку не надходило.

Інформація щодо класифікації авуарів у СПЗ на поточні та непоточні наведена в примітці 24.

7.2. Внески в рахунок квоти МВФ

Сума квоти – спеціальний тип активу, який є внеском України як члена МВФ. Величина квоти залежить від економічного розвитку країни і визначається Радою керуючих МВФ. Квота визначає для країни-члена кількість голосів у МВФ, ліміти доступу до фінансових ресурсів МВФ та частку в розподілі СПЗ – одиниці обліку МВФ. Основна частина квоти України сплачена шляхом випуску Національним банком безпроцентного боргового зобов'язання на користь МВФ, а решта суми квоти зарахована на рахунки МВФ № 1 та № 2 (примітка 7.3).

Станом на 30 вересня 2024 року загальна сума квоти України становить 2 012 мільйонів СПЗ (112 333 мільйони гривень за офіційним курсом гривні до СПЗ на кінець звітного періоду) (станом на 31 грудня 2023 року – 2 012 мільйонів СПЗ, або 102 521 мільйон гривень за офіційним курсом гривні до СПЗ на кінець року). Проценти за квотою не нараховуються.

Резервна позиція в МВФ – спеціальний тип активу, який утворюється в результаті обміну частини внеску в рахунок квоти на ліквідні вимоги держави-члена до МВФ. Резервна позиція є частиною валютних резервів країни.

Станом на 30 вересня 2024 року резервна позиція України в МВФ становить 241 031 СПЗ, або 13,5 мільйона гривень за офіційним курсом гривні до СПЗ на кінець звітного періоду (станом на 31 грудня 2023 року – 241 031 СПЗ, або 12,3 мільйона гривень за офіційним курсом гривні до СПЗ на кінець року). Сума резервної позиції включається до статті “Внески в рахунок квоти МВФ” Проміжного скороченого консолідованого звіту про фінансовий стан.

Інформація щодо класифікації внесків у рахунок квоти МВФ на поточні та непоточні наведена в примітці 24.

7.3. Зобов'язання перед МВФ

	На 30 вересня 2024 року	На 31 грудня 2023 року
	(у мільйонах гривень)	
Боргові зобов'язання перед МВФ за купівлею СПЗ	53 047	81 844
Зобов'язання перед МВФ за розподілом СПЗ	4 576	4 179
Рахунок МВФ № 2	3	4
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	57 626	86 027
Боргові зобов'язання перед МВФ зі сплати внеску за квотою	112 037	102 252
Рахунок МВФ № 1	282	257
Боргові зобов'язання перед МВФ зі сплати внеску за квотою	112 319	102 509
Усього зобов'язань перед МВФ	169 945	188 536

Зобов'язання перед МВФ за розподілом СПЗ – кошти, отримані Національним банком у результаті спеціального розподілу СПЗ.

Боргові зобов'язання перед МВФ за купівлею СПЗ – кредити, отримані від МВФ на рахунки в Національному банку. Упродовж дев'яти місяців 2024 та 2023 років надходжень від МВФ на користь Національного банку не було (примітка 7.1).

Рахунок МВФ № 1 – гривневий рахунок МВФ у Національному банку, що використовується для відображення операцій з МВФ, пов'язаних із використанням та поверненням кредитів МВФ; рахунок МВФ № 2 – гривневий рахунок МВФ у Національному банку, що використовується для надходжень та адміністративних видатків МВФ у гривні на території України. Упродовж дев'яти місяців 2024 року з рахунку № 2 було сплачено адміністративні витрати МВФ на суму 0,98 мільйона гривень (упродовж дев'яти місяців 2023 року адміністративних витрат МВФ не було).

Боргові зобов'язання перед МВФ зі сплати внеску за квотою – зобов'язання зі сплати квоти.

Упродовж дев'яти місяців 2024 та 2023 років змін у розмірі квоти не було (примітка 7.2).

Упродовж дев'яти місяців 2024 року відбулося погашення зобов'язань перед МВФ на суму 649 мільйонів СПЗ (34 392 мільйони гривень за офіційним курсом на дату здійснення платежу, або 32 877 мільйонів гривень за річним курсом МВФ) [упродовж дев'яти місяців 2023 року відбулося погашення зобов'язань перед МВФ на суму 1 024 мільйони СПЗ (49 932 мільйони гривень за офіційним курсом на дату здійснення платежу, або 45 690 мільйонів гривень за річним курсом МВФ)] (примітка 7.1).

Інформація щодо класифікації зобов'язань перед МВФ на поточні та непоточні наведена в примітці 24.

8. Цінні папери України

	На 30 вересня 2024 року	На 31 грудня 2023 року
	(у мільйонах гривень)	
Цінні папери за справедливою вартістю через прибутки або збитки:		
в іноземній валюті:		
державні деривативи, номіновані в доларах США	1 232	729
Усього цінних паперів за справедливою вартістю через прибутки або збитки	1 232	729
Боргові цінні папери за амортизованою собівартістю:		
у національній валюті:		
ОВДП (з фіксованою процентною ставкою)	263 279	277 351
ОВДП (з плаваючою процентною ставкою)	451 423	449 738
Усього боргових цінних паперів за амортизованою собівартістю	714 702	727 089
Усього цінних паперів України	715 934	727 818

Відповідно до статті 54 Закону України “Про Національний банк України” Національний банк не має права купувати на первинному ринку цінні папери, емітовані Кабінетом Міністрів України, державною установою, іншою юридичною особою, майно якої перебуває у державній власності.

Проте із 07 березня 2022 року згідно із Законом України “Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану” від 03 березня 2022 року № 2118-IX дію цієї статті тимчасово зупинено на період дії воєнного стану в Україні.

Упродовж дев'яти місяців 2024 року та 2023 року Національний банк на первинному ринку ОВДП не придбавав. У березні – грудні 2022 року Національний банк придбав на первинному ринку в емітента,

Міністерства фінансів України, ОВДП з фіксованою процентною ставкою і ОВДП з плаваючою процентною ставкою загальною номінальною вартістю 400 000 мільйонів гривень. Ці ОВДП мають номінальну вартість 1 000 гривень кожна, у тому числі з фіксованою процентною ставкою 120 000 мільйонів гривень, з плаваючою процентною ставкою – 280 000 мільйонів гривень.

Кожний державний дериватив має умовну суму в розмірі 1 000 доларів США або таку сукупну суму, яка є цілим кратним числом, що дорівнює 1 000 доларів США (далі – умовна сума). Виплати за державними деривативами залежать від досягнення певних показників ВВП та показника приросту реального ВВП за 2019–2039 роки.

Інформація щодо класифікації за цінними паперами України на поточні та непоточні наведена в примітці 24.

Інформацію про номінальну вартість, дохідність до погашення, купон та строки погашення цінних паперів України станом на 30 вересня 2024 року зазначено в таблиці нижче:

	Загальні номінальна вартість та умовна сума в гривневому еквіваленті, у мільйонах гривень	Загальні номінальна вартість та умовна сума в іноземній валюті, у мільйонах	Дохідність до погашення, % річних	Розмір купона, % річних	Періодичність сплати купона	Строки погашення
--	---	---	-----------------------------------	-------------------------	-----------------------------	------------------

Цінні папери за справедливою вартістю через прибуток або збиток:

в іноземній валюті:

державні деривативи	1 805	44	–	–	–	До 16,7 року
---------------------	-------	----	---	---	---	--------------

Боргові цінні папери за амортизованою собівартістю:

у національній валюті:

ОВДП (з фіксованою процентною ставкою)	252 615	–	11,37–16,93	8,12–19,75	1 раз на рік, кожні 6 місяців	Від 5 місяців до 12,6 року
ОВДП (з плаваючою процентною ставкою)	425 173	–	6,96–13,50	9,80–15,29	1 раз на рік	Від 8,7 року до 27,6 року

Інформацію про номінальну вартість, дохідність до погашення, купон та строки погашення цінних паперів України станом на 31 грудня 2023 року зазначено в таблиці нижче:

	Загальні номінальна вартість та умовна сума в гривневому еквіваленті, у мільйонах гривень	Загальні номінальна вартість та умовна сума в іноземній валюті, у мільйонах	Дохідність до погашення, % річних	Розмір купона, % річних	Періодичність сплати купона	Строки погашення
--	---	---	-----------------------------------	-------------------------	-----------------------------	------------------

Цінні папери за справедливою вартістю через прибуток або збиток:

в іноземній валюті:

державні деривативи	1 665	44	–	–	–	До 17,4 року
---------------------	-------	----	---	---	---	--------------

Боргові цінні папери за амортизованою собівартістю:

у національній валюті:

ОВДП (з фіксованою процентною ставкою)	265 018	–	11,30–19,35	8,12–19,75	1 раз на рік, кожні 6 місяців	Від 0,6 місяця до 13,3 року
ОВДП (з плаваючою процентною ставкою)	425 173	–	6,74–13,59	4,10–21,86	1 раз на рік	Від 9,4 року до 28,4 року

Упродовж дев'яти місяців 2024 року та 2023 року боргові цінні папери за амортизованою собівартістю (державні цінні папери) перебували на стадії 1. Резерв під очікувані

кредитні збитки за державними цінними паперами протягом дев'яти місяців 2024 року та 2023 року не формувався.

9. Кредити банкам та іншим позичальникам

Кредити банкам та іншим позичальникам за цільовим призначенням класифікуються таким чином:

	На 30 вересня 2024 року	На 31 грудня 2023 року
(у мільйонах гривень)		
Кредити, надані банкам для підтримання їх ліквідності:		
для стабілізації роботи банків	36 604	36 915
шляхом проведення тендерів Національним банком:		
довгострокові	1 564	2 480
короткострокові	282	282
інші	10	10
Кредити, надані в межах кредитних ліній для підтримання малих і середніх підприємств за рахунок коштів, отриманих від Європейського банку реконструкції та розвитку	21	21
Резерв під очікувані кредитні збитки за кредитами банкам та іншим позичальникам	(33 831)	(34 017)
Усього кредитів банкам та іншим позичальникам	4 650	5 691

Упродовж дев'яти місяців 2024 року Національний банк підтримував ліквідність банків через постійно діючу лінію рефінансування (кредити овернайт), рефінансування банків строком до 14 днів та до одного року шляхом проведення тендерів (протягом 2023 року – через постійно діючу лінію рефінансування (кредити овернайт), рефінансування банків строком до одного року шляхом проведення тендерів).

Національний банк здійснює операції з рефінансування банків шляхом надання банкам кредитів овернайт і кредитів рефінансування та має непогашену заборгованість за кредитами рефінансування станом на 30 вересня 2024 року і 31 грудня 2023 року. Національний банк надає банкам кредити овернайт та кредити рефінансування під заставу пулу, що може складатися з таких видів активів (майна): цінні папери [державні облигації України, облигації міжнародних фінансових організацій (емісія яких здійснюється відповідно до законодавства України), корпоративні облигації, розміщення яких здійснено під гарантію Кабінету Міністрів України, облигації внутрішніх місцевих позик], включаючи майнові права на майбутні надходження грошових коштів у національній та/або іноземній валюті як сплата доходу та/або погашення заставлених цінних паперів на окремі рахунки банку в Національному банку; депозитні сертифікати Національного банку, включаючи майнові права на майбутні надходження грошових коштів як сплата доходу та/або погашення заставлених депозитних сертифікатів на окремі рахунки банку в Національному банку; іноземна валюта (долари США, євро, англійські фунти стерлінгів, швейцарські франки, японські єни); грошові кошти в національній та/або іноземній валюті, що перераховані як сплата доходу та/або погашення заставлених цінних паперів та/або депозитних сертифікатів, майнові права на майбутні надходження за якими передано в заставу.

Як забезпечення виконання зобов'язань за стабілізаційними кредитами, що були надані банкам для підтримання їх ліквідності до 2017 року та залишалися

непогашеними станом на 30 вересня 2024 року і 31 грудня 2023 року, приймалися цінні папери (державні облигації України, облигації підприємств, у тому числі ті, розміщення яких здійснено під гарантію Кабінету Міністрів України), іноземна валюта, акції власників істотної участі в банку, нерухоме майно та майнові права за кредитними договорами. З 2017 року надання стабілізаційних кредитів Національний банк не здійснює. Замість стабілізаційних кредитів Національний банк може надавати банкам кредити для екстреної підтримки ліквідності, але такі кредити банкам ще не надавалися.

Станом на 30 вересня 2024 року валова балансова вартість кредитів, наданих банкам для стабілізації роботи банків, становила 36 604 мільйони гривень, резерв під очікувані кредитні збитки за кредитами, наданими банкам для стабілізації роботи банків, – 33 517 мільйонів гривень (станом на 31 грудня 2023 року валова балансова вартість кредитів, наданих банкам для стабілізації роботи банків, становила 36 915 мільйонів гривень, резерв під очікувані кредитні збитки – 33 659 мільйонів гривень).

Станом на 30 вересня 2024 року валова балансова вартість кредитів, наданих банкам шляхом проведення Національним банком тендерів, становила 1 846 мільйонів гривень, резерв під очікувані кредитні збитки за кредитами, наданими банкам шляхом проведення Національним банком тендерів, – 283 мільйони гривень (станом на 31 грудня 2023 року валова балансова вартість кредитів, наданих банкам шляхом проведення Національним банком тендерів, становила 2 762 мільйони гривень, резерв під очікувані кредитні збитки – 327 мільйонів гривень).

Станом на 30 вересня 2024 року і 31 грудня 2023 року інші кредити перебували на стадії 3, валова балансова вартість становила 10 мільйонів гривень, резерв під очікувані кредитні збитки – 10 мільйонів гривень.

Станом на 30 вересня 2024 року і 31 грудня 2023 року кредити, надані в межах кредитних ліній для підтримання

малих і середніх підприємств за рахунок коштів, отриманих від Європейського банку реконструкції та розвитку, а також інші кредити перебували на стадії 3, їх валова балансова вартість становила 21 мільйон гривень, резерв під очікувані кредитні збитки – 21 мільйон гривень.

Розрахункова справедлива вартість кредитів банкам та іншим позичальникам зазначена в примітці 18. Інформацію про класифікацію кредитів банкам та іншим

позичальникам на поточні та непоточні наведено в примітці 24.

Зобов'язання з надання кредитів

Станом на 30 вересня 2024 року та 31 грудня 2023 року Національний банк мав зобов'язання з кредитування Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у межах відкритої відкличної відновлюваної кредитної лінії на загальну суму 3 000 мільйонів гривень.

10. Кошти банків

	На 30 вересня 2024 року	На 31 грудня 2023 року
(у мільйонах гривень)		
Кореспондентські рахунки:		
у національній валюті	252 742	212 227
Інші кошти банків на вимогу:		
у національній валюті	4	–
в іноземній валюті	635	1 269
Кошти банків на рахунках зі спеціальним режимом використання:		
у національній валюті	1 422	1 676
в іноземній валюті	791	425
Кошти, розміщені як грошове покриття для забезпечення погашення заборгованості банку перед Національним банком:		
в іноземній валюті	410	662
Кошти банків для забезпечення виконання зобов'язань перед Національним банком:		
у національній валюті	–	2
Усього коштів банків	256 004	216 261

Станом на 30 вересня 2024 року та 31 грудня 2023 року встановлення процентних ставок за залишками коштів у національній валюті на кореспондентських рахунках нормативно-правовими актами Національного банку не передбачено, а отже, відсотки не нараховувалися.

Інші кошти банків на вимогу включають, зокрема, кошти, що розміщені банками-резидентами в Національному банку згідно з нормативно-правовими та розпорядчими актами Національного банку, укладеними договорами. Станом на 30 вересня 2024 року на залишки інших коштів банків на вимогу в іноземній валюті, розміщених у Національному банку, встановлено процентну ставку 4,75% (на 31 грудня 2023 року – 5,25%).

Кошти банків на рахунках зі спеціальним режимом використання включають кошти для проведення розрахунків у випадках, визначених законодавством України та нормативно-правовими актами Національного банку, зокрема для розрахунків ліквідаційними комісіями в разі припинення діяльності банків.

Кошти, розміщені як грошове покриття для забезпечення погашення заборгованості банку перед Національним банком, включають кошти банків-резидентів, розміщені на рахунках Національного банку як грошове покриття заборгованості за наданими кредитами відповідно до умов кредитних договорів та як гарантійне покриття за операціями своп процентної ставки.

Кошти банків для забезпечення виконання зобов'язань перед Національним банком включають кошти пулу активів (майна), що забезпечують виконання зобов'язань за кредитами рефінансування, перераховані як сплата доходу та/або погашення заставлених цінних паперів, майнові права на майбутні надходження за якими передано в заставу. Відсотки за цими коштами не нараховувалися.

Інформація щодо класифікації коштів банків на поточні та непоточні наведена в примітці 24.

11. Кошти державних та інших установ

	На 30 вересня 2024 року	На 31 грудня 2023 року
		(у мільйонах гривень)
Кошти бюджетів та бюджетних установ:		
у національній валюті	31 858	52 885
в іноземній валюті	121 964	85 060
Фонд гарантування вкладів фізичних осіб:		
у національній валюті	2 146	539
Інші:		
у національній валюті	821	867
в іноземній валюті	587	751
Усього коштів державних та інших установ	157 376	140 102

Національний банк обслуговує кошти Державного бюджету і місцевих бюджетів, які консолідовані на єдиному казначейському рахунку.

Відповідно до Закону України "Про Національний банк України" за залишками коштів бюджетних установ проценти не сплачуються, за коштами Фонду

гарантування вкладів фізичних осіб станом на 30 вересня 2024 року встановлено процентну ставку 4,21% (станом на 31 грудня 2023 року – 4,60%).

Інформація щодо класифікації коштів державних та інших установ на поточні та непоточні наведена в примітці 24.

12. Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком

Депозитний сертифікат Національного банку – один із монетарних інструментів, що є борговим зобов'язанням Національного банку в бездокументарній формі, який засвідчує розміщення в Національному банку коштів банків та їхнє право на отримання внесеної суми і процентів після закінчення встановленого строку. Витратність (дохідність для банків) депозитних сертифікатів устанавлюється відповідно до Основ процентної політики Національного банку з урахуванням її поточних цілей.

Упродовж звітного періоду відбулося поступове зниження процентної ставки як за депозитними сертифікатами овернайт (з 15,00% річних на початку звітного періоду до 14,50% з 15 березня 2024 року, до 13,50% – з 26 квітня 2024 року, до 13,00% – з 14 червня 2024 року), так і за лімітованими депозитними сертифікатами (з 19,00% на початку звітного періоду до 17,50% з 15 березня 2024 року, до 16,50% – з 26 квітня 2024 року, до 16,00% – з 14 червня 2024 року, до 15,50% – з 20 вересня 2024 року).

Зазнав змін розрахунок процентної ставки за лімітованими депозитними сертифікатами, зокрема з 15 березня 2024 року їх процентна ставка почала розраховуватися як “облікова ставка Національного банку +3 в. п.” проти “облікова ставка Національного банку + 4 в. п.”, як це було на початку звітного періоду. З 20 вересня 2024 року відповідно до модифікації параметрів деяких інструментів та операцій монетарної політики, зокрема, знизилася ставка за тримісячними лімітованими депозитними сертифікатами до 15,50%. Ставка за депозитними сертифікатами овернайт і надалі дорівнює обліковій ставці Національного банку.

Національний банк з 19 квітня 2024 року змінив параметри для розрахунку ліміту придбання банками тримісячних депозитних сертифікатів шляхом переходу на 12-місячну ковзну змінювану базу для розрахунку приросту обсягу залишків строкових коштів і вкладів (депозитів) фізичних осіб у національній валюті, що використовується під час розрахунку максимального обсягу придбання банком лімітованих депозитних сертифікатів.

	На 30 вересня 2024 року	На 31 грудня 2023 року
		(у мільйонах гривень)
Депозитні сертифікати за амортизованою собівартістю:		
депозитні сертифікати овернайт	318 157	441 457
депозитні сертифікати строком до 100 днів	149 385	180 210
Усього депозитних сертифікатів за амортизованою собівартістю	467 542	621 667

Станом на 30 вересня 2024 року і 31 грудня 2023 року в обігу перебували депозитні сертифікати номінальною вартістю один мільйон гривень кожен.

Інформацію про номінальну вартість, середньозважену витратність, розмір процентної ставки та строки розміщення станом на 30 вересня 2024 року наведено в таблиці нижче:

	Загальна номінальна вартість депозитних сертифікатів, у мільйонах гривень	Середньозважена витратність, % річних	Розмір процентної ставки, % річних	Періодичність сплати процентів	Строк розміщення, календарних днів
Депозитні сертифікати за амортизованою собівартістю:					
депозитні сертифікати овернайт	318 044	13,00	13,00	Один раз під час погашення	1
депозитні сертифікати строком до 100 днів	145 144	16,00	15,50–16,00	Один раз під час погашення	91

Інформацію про номінальну вартість, середньозважену витратність, розмір процентної ставки та строки розміщення станом на 31 грудня 2023 року наведено в таблиці нижче:

	Загальна номінальна вартість депозитних сертифікатів, у мільйонах гривень	Середньозважена витратність, % річних	Розмір процентної ставки, % річних	Періодичність сплати процентів	Строк розміщення, календарних днів
Депозитні сертифікати за амортизованою собівартістю:					
депозитні сертифікати овернайт	440 913	15,00	15,00	Один раз під час погашення	3
депозитні сертифікати строком до 100 днів	174 611	19,82	19,00–20,00	Один раз під час погашення	91

Інформація щодо класифікації депозитних сертифікатів на поточні та непоточні наведена в примітці 24.

13. Грошові кошти та їх еквіваленти

	Примітка	На 30 вересня 2024 року	На 31 грудня 2023 року
(у мільйонах гривень)			
Готівкова іноземна валюта	5	44 771	41 278
Кошти на вимогу	5	244 314	293 884
Розміщені короткострокові депозити в іноземній валюті зі строком погашення до трьох місяців (крім депозитів у золоті)	5	1 914	32 285
Авуари в СПЗ	7.1	1 477	35 483
Усього грошових коштів та їх еквівалентів		292 476	402 930

Зміни в зобов'язаннях, зумовлені фінансовою діяльністю, за дев'ять місяців 2024 року:

	Примітка	На 01 січня 2024 року	Випуск / залучення / (погашення) зобов'язань	Процентні витрати сплачені	Зміна валютних курсів	Процентні витрати нараховані	Інші	На 30 вересня 2024 року
(у мільйонах гривень)								
Банкноти та монети в обігу		764 598	32 078	–	–	–	–	796 676
Зобов'язання перед МВФ	7.1, 7.3	188 536	(34 392)	(3 918)	16 093	3 589	37	169 945
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком України	12	621 667	(152 336)	(63 131)	–	61 342	–	467 542

Національний банк класифікує сплачені проценти як грошові кошти від операційної діяльності в консолідованому звіті про рух грошових коштів.

Зміни в зобов'язаннях, зумовлені фінансовою діяльністю, за дев'ять місяців 2023 року:

	Примітка	На 01 січня 2023 року	Випуск / залучення / (погашення) зобов'язань	Процентні витрати сплачені	Зміна валютних курсів	Процентні витрати нараховані	Інші	На 30 вересня 2023 року
(у мільйонах гривень)								
Банкноти та монети в обігу		715 330	11 795	–	–	–	–	727 125
Зобов'язання перед МВФ	7.1, 7.3	239 176	(49 932)	(5 711)	(2 136)	5 558	69	187 024
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком України	12	457 464	49 574	(61 933)	–	69 359	–	514 464

Розділ II.III. Фінансові результати за фінансовими інструментами

14. Процентні доходи та витрати

	За період, що закінчився 30 вересня 2024 року		За період, що закінчився 30 вересня 2023 року	
	за поточний квартал	наростаючим підсумком з початку року	за поточний квартал	наростаючим підсумком з початку року
(у мільйонах гривень)				
Процентні доходи				
Доходи за цінними паперами України за амортизованою собівартістю	20 965	61 027	23 590	81 931
Доходи за коштами та депозитами в іноземній валюті	2 943	9 115	4 808	11 130
Доходи за авуарами в СПЗ	292	1 033	431	1 698
Доходи за кредитами банкам	182	582	424	3 509
Доходи за внутрішнім державним боргом	28	84	30	90
Інші	–	1	1	2
Усього процентних доходів за ефективною ставкою	24 410	71 842	29 284	98 360
Процентні витрати				
Витрати за депозитними сертифікатами, що емітовані Національним банком	(18 194)	(61 342)	(26 047)	(69 359)
Витрати за операціями з МВФ	(1 118)	(3 626)	(1 804)	(5 627)
Витрати за коштами Фонду гарантування вкладів фізичних осіб	(44)	(100)	(23)	(59)
Витрати за коштами банків	(8)	(35)	(19)	(123)
Усього процентних витрат за ефективною ставкою	(19 364)	(65 103)	(27 893)	(75 168)
Чисті процентні доходи	5 046	6 739	1 391	23 192

До інших процентних доходів віднесено процентні доходи, зокрема за кредитами, наданими працівникам.

Упродовж дев'яти місяців 2024 року до складу доходів за цінними паперами України за амортизованою собівартістю включено доходи за ОВДП із плаваючою процентною ставкою в сумі 14 332 мільйони гривень – за III квартал 2024 року, 40 847 мільйонів гривень – наростаючим підсумком із початку 2024 року (за III квартал 2023 року – 16 487 мільйонів гривень, наростаючим підсумком із початку 2023 року – 60 284 мільйони гривень).

Упродовж дев'яти місяців 2024 року до складу витрат за депозитними сертифікатами, що емітовані Національним банком, включено витрати:

за депозитними сертифікатами овернайт у сумі 11 731 мільйон гривень – за III квартал 2024 року, 38 596 мільйонів гривень – наростаючим підсумком із початку 2024 року (за III квартал 2023 року – 14 175 мільйонів гривень, наростаючим підсумком із початку 2023 року – 51 506 мільйонів гривень);

за депозитними сертифікатами строком до 100 днів у сумі 6 463 мільйони гривень – за III квартал 2024 року, 22 746 мільйонів гривень – наростаючим підсумком із початку 2024 року (за III квартал 2023 року – 11 872 мільйони гривень, наростаючим підсумком із початку 2023 року – 17 853 мільйони гривень).

15. Результати від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті

	За період, що закінчився 30 вересня 2024 року		За період, що закінчився 30 вересня 2023 року	
	за поточний квартал	наростаючим підсумком з початку року	за поточний квартал	наростаючим підсумком з початку року
(у мільйонах гривень)				
Нереалізований результат від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті	24 987	106 219	(5 049)	(5 767)
Реалізований результат від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті	10 259	24 705	5 544	13 998
Усього результати від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті	35 246	130 924	495	8 231

16. Результати від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток

	За період, що закінчився 30 вересня 2024 року		За період, що закінчився 30 вересня 2023 року	
	за поточний квартал	наростаючим підсумком з початку року	за поточний квартал	наростаючим підсумком з початку року
(у мільйонах гривень)				
Цінні папери нерезидентів за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки в прибутках або збитках				
Процентні доходи	5 503	13 888	2 447	5 739
Нереалізовані результати від цінних паперів нерезидентів за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки в прибутках або збитках	5 405	19 418	5 715	12 294
Реалізований результат за цінними паперами нерезидентів за справедливою вартістю через прибуток або збиток (нереалізовані результати поточного року, що стали реалізованими)	8 481	13 758	3 736	8 743
Усього результатів від цінних паперів нерезидентів за справедливою вартістю через прибуток або збиток	19 389	47 064	11 898	26 776
Похідні фінансові інструменти				
Нереалізовані результати від похідних фінансових інструментів	504	1 229	699	2 434
Реалізований результат від похідних фінансових інструментів (нереалізовані результати поточного року, що стали реалізованими)	(46)	(343)	305	(833)
Усього результатів від похідних фінансових інструментів	458	886	1 004	1 601
Усього результатів від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки в прибутках або збитках	19 847	47 950	12 902	28 377

Упродовж дев'яти місяців 2024 року отримані проценти за цінними паперами нерезидентів, уключені в чисте збільшення цінних паперів нерезидентів Проміжного

скороченого консолідованого звіту про рух грошових коштів, становили 13 301 мільйон гривень (упродовж дев'яти місяців 2023 року – 3 778 мільйонів гривень).

17. (Збитки) / прибутки від (зменшення) / відновлення корисності фінансових та нефінансових активів

	За період, що закінчився 30 вересня 2024 року		За період, що закінчився 30 вересня 2023 року	
	за поточний квартал	наростаючим підсумком з початку року	за поточний квартал	наростаючим підсумком з початку року
	(у мільйонах гривень)			
Прибутки / (збитки) від відновлення / (зменшення) корисності за розміщеними депозитами в іноземній валюті за амортизованою собівартістю	6	5	1	1
(Збитки) / прибутки від (зменшення) / відновлення корисності за кредитами банкам	23	(226)	722	978
Прибутки / (збитки) від відновлення / (зменшення) корисності за кредитами працівникам	1	1	1	1
(Збитки) / прибутки від (зменшення) / відновлення корисності за процентними фінансовими активами	30	(220)	724	980
(Збитки) / прибутки від (зменшення) / відновлення корисності за дебіторською заборгованістю	(2)	(11)	–	3
Прибутки / (збитки) від відновлення / (зменшення) корисності за іншими нефінансовими активами	–	–	–	7
(Збитки) / прибутки від (зменшення) / відновлення корисності за іншими активами	(2)	(11)	–	10

Розділ II.IV. Справедлива вартість фінансових активів та зобов'язань

18. Справедлива вартість фінансових активів та зобов'язань

Ринок, на якому Національний банк, як правило, здійснює операції з продажу активу або передавання зобов'язання, вважається головним ринком або, якщо немає головного ринку, найсприятливішим ринком. У Національного банку має бути доступ до основного або найсприятливішого ринку на дату оцінки. Національний банк оцінює справедливую вартість активу або зобов'язання, користуючись припущеннями, якими користувалися б учасники ринку, складаючи ціну активу або зобов'язання, та припускаючи, що учасники ринку діють у своїх економічних інтересах.

Якщо для активу або зобов'язання є головний ринок, то оцінка справедливої вартості представляє ціну на такому ринку (незалежно від того, чи ця ціна є безпосередньо відкритою, чи її оцінку отримано за іншою методикою оцінювання), навіть якщо ціна на іншому ринку є потенційно сприятливішою на дату оцінки.

Для визначення справедливої вартості фінансових інструментів, щодо яких немає інформації про ринкові ціни із зовнішніх джерел, використовуються такі методики оцінки, як дисконтування грошових потоків і аналіз фінансової інформації про об'єкти інвестування. Застосування методик оцінки може потребувати припущень, що не підкріплені ринковими даними. У цій консолідованій фінансовій звітності інформація щодо припущень розкривається в тих випадках, за яких заміна такого припущення можливим альтернативним варіантом може призвести до суттєвої зміни сум прибутку, доходів, витрат, загальної суми активів чи зобов'язань.

Національний банк застосовує методики оцінювання, що відповідають обставинам і для яких є достатньо даних, щоб оцінити справедливую вартість, максимізуючи використання доречних відкритих вхідних даних та мінімізуючи використання закритих вхідних даних.

Усі активи та зобов'язання, справедлива вартість яких оцінюється або розкривається в консолідованій фінансовій звітності, класифікуються в межах ієрархії рівнів справедливої вартості.

Національний банк визначає розрахункову справедливую вартість фінансових активів і зобов'язань, використовуючи ринкову інформацію (за її наявності) і відповідні методики оцінки. Проте для тлумачення ринкової інформації з метою визначення розрахункової справедливої вартості неодмінно потрібне професійне судження. Розрахункова справедлива вартість не завжди відповідає реальним сумах, за які Національний банк міг би реалізувати фінансові активи та зобов'язання з урахуванням поточних обставин, оскільки активність фінансового ринку України залишається низькою.

Фінансові активи та зобов'язання за справедливою вартістю

До фінансових інструментів за справедливою вартістю належать цінні папери нерезидентів, похідні фінансові інструменти.

Справедлива вартість боргових цінних паперів нерезидентів (крім інструментів капіталу) визначається на підставі котирувань на активному ринку (вхідні дані рівня 1), інших котирувань із торгово-інформаційних систем (вхідні дані рівня 2) або, якщо немає інформації про котирування на активному ринку, на підставі дохідного підходу та вхідних даних рівня 3 (дохідність цінних паперів під час їх первинного розміщення емітентом та припущення щодо незмінності цієї дохідності до дати погашення відповідних цінних паперів, ураховуючи короткі строки до погашення). Справедлива вартість інструментів капіталу визначена зовнішнім оцінювачем доходним методом на підставі вхідних даних рівня 3.

Справедлива вартість похідних фінансових інструментів (державних деривативів) визначається на підставі котирувань на активному ринку (вхідні дані рівня 1).

Під час визначення справедливої вартості таких похідних фінансових інструментів, як процентний та валютний свопи, використовується метод оцінки із застосуванням даних, що відкрито спостерігаються на ринку (рівень 2). Справедлива вартість визначається на основі моделей оцінки, заснованих на поточній ринковій і договірній вартості відповідних базових інструментів та інших чинників. Моделі включають різні дані, у тому числі форвардні та спотові курси валют, волатильність валютного курсу, індекси процентних ставок на міжбанківських ринках, криві дохідності тощо.

Фінансові активи та зобов'язання за амортизованою собівартістю

Національний банк визначив, що справедлива вартість певних фінансових активів і зобов'язань за амортизованою собівартістю суттєво не відрізняється від їх балансової вартості для цілей розкриття справедливої вартості. До цих фінансових активів і зобов'язань належать кошти та депозити в іноземній валюті, авуари в СПЗ та внески в рахунок квоти МВФ, інші фінансові активи, банкноти та монети в обігу, кошти банків, кошти державних та інших установ, депозитні сертифікати Національного банку, зобов'язання перед МВФ та інші фінансові зобов'язання.

До фінансових інструментів за амортизованою собівартістю, справедлива вартість яких може суттєво відрізнятися від їх балансової вартості, належать цінні

папери України, внутрішній державний борг у національній валюті, кредити банкам та іншим позичальникам. Усі ці фінансові інструменти не мають активного ринку.

Справедливу вартість тих фінансових активів і зобов'язань, для яких немає активного ринку, Національний банк розраховує для розкриття в консолідованій фінансовій звітності за методом дисконтування грошових потоків (дохідний підхід). Зазначена модель ураховує майбутні процентні платежі та погашення основної суми заборгованості, строки погашення та ставку дисконтування.

Справедливу вартість цінних паперів України Національний банк визначає на підставі дохідного підходу та такої інформації:

для довгострокових інфляційних державних облігацій – вхідних даних рівня 2 (спот-ставок, розрахованих на основі кривої безкупонної дохідності, побудованої за даними фактично укладених та виконаних договорів з ОВДП із застосуванням параметричної моделі Свенссона, та фактичних значень індексу споживчих цін до попереднього місяця з жовтня 2023 року до серпня 2024 року) та рівня 3 (консенсусний прогноз значень індексу споживчих цін на 2024–2028 роки із щомісячного

видання FOCUSECONOMICS за вересень 2024 року та цільові значення індексу споживчих цін, визначених Національним банком на період із 2029 до 2047 років);

для інших державних облігацій України – вхідних даних рівня 2 (спот-ставок, розрахованих на основі кривої безкупонної дохідності, побудованої за даними фактично укладених та виконаних договорів з ОВДП із застосуванням параметричної моделі Свенссона, значень облікових ставок, визначених у прогнозі Національного банку).

Як ставка дисконтування для визначення справедливої вартості внутрішнього державного боргу в національній валюті використовується середньозважена ставка Національного банку за останніми угодами рефінансування (вхідні дані рівня 3) за звітний період.

Станом на 30 вересня 2024 року та 31 грудня 2023 року як ставка дисконтування для визначення справедливої вартості кредитів, наданих банкам та іншим позичальникам, використана ринкова ставка [облікова ставка Національного банку, що визначена процентною політикою Національного банку як гранична процентна ставка (нижня точка діапазону) для кредитів банкам] на дату розрахунку (вхідні дані рівня 3).

Використані ставки дисконтування були такими:

	На 30 вересня 2024 року ставка дисконтування, у % річних	На 31 грудня 2023 року ставка дисконтування, у % річних
Цінні папери України в національній валюті:		
ОВДП (з фіксованою процентною ставкою)	11,37–16,93	11,30–19,35
ОВДП (з плаваючою процентною ставкою)	6,96–13,5	6,74–13,59
Внутрішній державний борг у національній валюті (1994–1996 роки)	17,00	22,00
Кредити банкам та іншим позичальникам у національній валюті	13,00	15,00

У наведеній нижче таблиці подано балансову вартість та оцінку справедливої вартості фінансових активів, що не відображаються в проміжному скороченому консолідованому звіті про фінансовий стан Національного банку за їх справедливою вартістю:

	На 30 вересня 2024 року		На 31 грудня 2023 року	
	балансова вартість	справедлива вартість	балансова вартість	справедлива вартість
(у мільйонах гривень)				
Цінні папери України в національній валюті:				
ОВДП (з фіксованою процентною ставкою)	263 279	238 528	277 351	248 153
ОВДП (з плаваючою процентною ставкою)	451 423	379 366	449 738	396 526
Внутрішній державний борг	1 273	935	1 347	833
Кредити банкам та іншим позичальникам	4 650	4 666	5 691	5 735

Оскільки розрахунки оціночної справедливої вартості ґрунтуються на певних припущеннях, то слід ураховувати те, що надана інформація може не повністю відобразити вартість, яка може бути реалізована.

Справедлива вартість фінансових інструментів за рівнями її оцінки розподілялася таким чином:

	На 30 вересня 2024 року			На 31 грудня 2023 року		
	рівень 1	рівень 2	рівень 3	рівень 1	рівень 2	рівень 3
(у мільйонах гривень)						
Активи, оцінені за справедливою вартістю						
Цінні папери нерезидентів, які обліковуються за справедливою вартістю	1 056 316	11 277	149 076	901 668	27 915	143 516
Цінні папери України за справедливою вартістю:						
державні деривативи	1 232	–	–	729	–	–
Активи, справедлива вартість яких розкривається						
Цінні папери України в національній валюті:						
ОВДП (з фіксованою процентною ставкою)	–	238 528	–	–	248 153	–
ОВДП (з плаваючою процентною ставкою)	–	249 411	129 955	–	268 588	127 938
Внутрішній державний борг	–	–	935	–	–	833
Кредити банкам та іншим позичальникам	–	–	4 666	–	–	5 735
Зобов'язання, оцінені за справедливою вартістю						
Інші фінансові зобов'язання за справедливою вартістю:						
своп процентної ставки	–	362	–	–	1 223	–

Упродовж дев'яти місяців 2024 року не було суттєвих переведень фінансових інструментів між рівнями 1 і 2 оцінки справедливої вартості, а також не було переведень фінансових інструментів до рівня 3 оцінки справедливої вартості або з нього.

Довгострокові інфляційні ОВДП, справедлива вартість яких розкривається, включені до рівня 3 оцінки справедливої вартості.

Зміну справедливої вартості цінних паперів нерезидентів, що оцінюються на дату звітності за справедливою вартістю та включені до рівня 3 оцінки справедливої вартості, подано таким чином:

Справедлива вартість цінних паперів нерезидентів, що оцінені за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках та включені до рівня 3 оцінки	
(у мільйонах гривень)	
Цінні папери нерезидентів станом на 01 січня 2023 року	27 667
Доходи / (витрати), визнані протягом звітного періоду в складі прибутків або збитків	187
Придбані цінні папери нерезидентів	70 288
Погашені цінні папери нерезидентів	(27 105)
Цінні папери нерезидентів станом на 30 вересня 2023 року	71 037
Цінні папери нерезидентів станом на 01 січня 2024 року	143 516
Доходи / (витрати), визнані протягом звітного періоду в складі прибутків або збитків	21 637
Придбані цінні папери нерезидентів	107 194
Погашені цінні папери нерезидентів	(123 271)
Цінні папери нерезидентів станом на 30 вересня 2024 року	149 076

Доходи та витрати від зміни справедливої вартості цінних паперів нерезидентів, що оцінюються на дату звітності за справедливою вартістю та віднесені до рівня 3 оцінки справедливої вартості, включено до результатів від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті та до результатів від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток проміжного скороченого консолідованого звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід (примітка 15 та 16 відповідно).

Середньозважена модифікована дюрація за фінансовими активами за справедливою вартістю, що належать до рівня 3 ієрархії справедливої вартості (крім

інструментів капіталу за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках), становить 0,44 станом на 30 вересня 2024 року (0,53 – станом на 31 грудня 2023 року). Збільшення ставок дохідності, використаних для визначення справедливої вартості таких фінансових активів станом на 30 вересня 2024 року (вхідні дані рівня 3), на 100 базисних пунктів призведе до зменшення справедливої вартості відповідних активів на 646 мільйонів гривень (станом на 31 грудня 2023 року – 763 мільйони гривень), а зменшення цих ставок дохідності на 100 базисних пунктів – до збільшення справедливої вартості активів на 646 мільйонів гривень (станом на 31 грудня 2023 року – 763 мільйони гривень).

Розділ III. Управління капіталом

19. Управління капіталом

Функцією капіталу Національного банку є забезпечення економічної самостійності та здатності виконання ним функцій, визначених законодавством України. Загальна сума капіталу, управління яким здійснює Національний банк, станом на 30 вересня 2024 року становила 602 194 мільйони гривень (станом на 31 грудня 2023 року – 420 126 мільйонів гривень). Для Національного банку немає вимог до розміру власного капіталу, крім розміру статутного капіталу та загальних резервів, установлених Законом України “Про Національний банк України”.

Статутний капітал

Відповідно до Закону України “Про Національний банк України” розмір статутного капіталу становить 10 мільйонів гривень. Його розмір збільшений до 100 мільйонів гривень за рішенням Ради Національного банку за підсумками 2007 року.

Загальні резерви

Національний банк створює загальні резерви, які використовуються на покриття його збитків, згідно з вимогами Закону України “Про Національний банк України”.

Загальні резерви, сформовані за звітний рік, повинні дорівнювати 10% від середньорічного обсягу грошово-кредитних зобов'язань Національного банку, які у 2023 році становили 1 376 417 мільйонів гривень.

Резервний капітал

Резервний капітал включає резервний фонд, що формується дочірньою компанією Національного банку шляхом щорічних відрахувань від чистого прибутку дочірньої компанії відповідно до Закону України “Про

акціонерні товариства”. Відрахування до резервного фонду має бути не меншим ніж 5% суми чистого прибутку до досягнення резервним фондом 15% статутного капіталу дочірньої компанії.

Резерви переоцінки активів і зобов'язань

Відповідно до Закону України “Про Національний банк України” нереалізовані доходи від переоцінки іноземної валюти, монетарного золота у зв'язку зі змінами офіційного курсу гривні до іноземних валют / облікової ціни золота протягом звітного року, а також нереалізовані доходи від переоцінки цінних паперів, інструментів капіталу та похідних фінансових інструментів у зв'язку з їх переоцінкою до справедливої вартості, нереалізовані доходи або витрати від переоцінки банківських металів у зв'язку зі змінами облікової ціни банківських металів Національний банк спрямовує до статті “Резерви переоцінки активів і зобов'язань” розділу “Власний капітал” консолідованого звіту про фінансовий стан та консолідованого звіту про зміни у власному капіталі.

Сума резервів переоцінки використовується для компенсації сум нереалізованих витрат від переоцінки іноземної валюти, монетарного золота, цінних паперів, інструментів капіталу, похідних фінансових інструментів за справедливою вартістю, якщо вони накопичуються протягом звітного року.

Сума резервів переоцінки за іноземною валютою, монетарним золотом, цінними паперами, інструментами капіталу, похідними фінансовими інструментами, банківськими металами, що вибувають або зменшують відкриту валютну позицію, уключається до прибутку до розподілу у відповідних звітних періодах.

Власний капітал Національного банку складався з таких компонентів:

	На 30 вересня 2024 року	На 31 грудня 2023 року
	(у мільйонах гривень)	
Статутний капітал	100	100
Загальні резерви	137 642	99 675
Нерозподілений прибуток	197 412	37 984
Резервний капітал	37	31
Резерв переоцінки іноземної валюти, монетарного золота	261 180	261 180
Резерв переоцінки банківських металів	2 055	1 330
Резерви переоцінки фінансових інструментів до їх справедливої вартості	3 768	19 826
Усього власного капіталу	602 194	420 126

20. Зобов'язання з перерахування прибутку до розподілу до Державного бюджету України

Згідно з нормами Податкового кодексу України Національний банк здійснює розрахунки з Державним бюджетом відповідно до статті 5¹ Закону України “Про Національний банк України”.

Національний банк перераховує частину прибутку до розподілу до Державного бюджету відповідно до Закону України “Про Національний банк України”. Прибуток до розподілу визначається шляхом зменшення прибутку на суму нереалізованих доходів звітного періоду, що спрямовуються до резервів переоцінки. Нереалізовані доходи, що стають реалізованими в наступних періодах, включаються до прибутку до розподілу у відповідних звітних періодах. Національний банк компенсує суму

перевищення нереалізованих витрат над сумою резерву переоцінки коштами прибутку поточного року, а в разі їх недостатності – коштами загальних резервів. Ці операції відображені в консолідованому звіті про зміни у власному капіталі.

Частина прибутку до розподілу, що залишається після формування загальних резервів, підлягає перерахуванню до Державного бюджету.

У квітні 2024 року Національний банк перерахував до Державного бюджету частину прибутку до розподілу за 2023 рік у сумі 38 643 мільйони гривень (у 2023 році – 71 868 мільйонів гривень).

Розділ IV. Витрати, пов'язані із забезпеченням діяльності Національного банку

21. Витрати на утримання персоналу

	За період, що закінчився 30 вересня 2024 року		За період, що закінчився 30 вересня 2023 року	
	за поточний квартал	наростаючим підсумком з початку року	за поточний квартал	наростаючим підсумком з початку року
	(у мільйонах гривень)			
Заробітна плата персоналу	711	2 145	610	1 837
Витрати, пов'язані із загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, та внески до недержавних пенсійних фондів	156	470	133	398
Матеріальна допомога та інші соціальні виплати	5	14	3	8
Інші	17	28	8	18
Усього витрат на утримання персоналу	889	2 657	754	2 261

До інших витрат на утримання персоналу віднесено витрати на підготовку кадрів і підвищення кваліфікації, витрати на добровільне медичне страхування працівників тощо.

22. Адміністративно-господарські та інші витрати

	За період, що закінчився 30 вересня 2024 року		За період, що закінчився 30 вересня 2023 року	
	за поточний квартал	наростаючим підсумком з початку року	за поточний квартал	наростаючим підсумком з початку року
	(у мільйонах гривень)			
Витрати Банкнотно-монетного двору, що не включаються до собівартості продукції	121	460	125	470
Амортизаційні відрахування	73	218	66	195
Експлуатаційні та господарські витрати	68	197	58	183
Витрати на утримання необоротних матеріальних та нематеріальних активів	65	170	46	129
Витрати на послуги та обслуговування телекомунікацій	20	48	15	35
Витрати на службові відрядження	9	31	14	41
Внески до Первинної профспілкової організації працівників Національного банку	9	27	8	23
Вартість реалізованих послуг комплексу очисних споруд	8	25	7	22
Витрати на підтримання програмного забезпечення	9	25	2	6
Витрати за проблемними активами	5	19	62	63
Податки, збори та обов'язкові платежі	7	17	6	18
Виплати членам Ради Національного банку	4	13	5	19
Консультаційні та юридичні послуги	8	12	6	8
Витрати на аудит	5	5	–	5
Інші	8	25	10	26
Усього адміністративно-господарських та інших витрат	419	1 292	430	1 243

Сума амортизації за дев'ять місяців 2024 року не включає амортизацію в сумі 131 мільйон гривень (за дев'ять місяців 2023 року – 127 мільйонів гривень), що нарахована на основні засоби, які використовуються для виготовлення банкнотного паперу, банкнот, монет та іншої продукції. Ця частина амортизації включається до

витрат, пов'язаних із виготовленням банкнот, монет та іншої продукції.

До інших витрат віднесено матеріальну допомогу та інші соціальні виплати пенсіонерам, інші операційні витрати, що пов'язані з обробленням грошей, канцелярські витрати тощо.

Розділ V. Інші примітки

23. Операції з пов'язаними сторонами

Умови операцій із пов'язаними сторонами

Під час розгляду всіх відносин, що можуть виникати між пов'язаними сторонами, увага приділяється суті цих відносин, а не лише їх юридичній формі. До пов'язаних сторін Національного банку належать Уряд, організації, які перебувають під контролем держави, провідний управлінський персонал тощо.

Національний банк під час своєї діяльності здійснює операції з пов'язаними сторонами. Нижче зазначено залишки за цими операціями станом на 30 вересня 2024 року та 31 грудня 2023 року.

Примітка	На 30 вересня 2024 року			На 31 грудня 2023 року		
	Уряд та організації під контролем держави	асоційована компанія	інші пов'язані сторони	Уряд та організації під контролем держави	асоційована компанія	інші пов'язані сторони
(у мільйонах гривень)						
Кошти та депозити в іноземній валюті та банківських металах	2	–	–	39	–	–
Цінні папери України (валова балансова вартість)	8	715 934	–	727 818	–	–
Кредити банкам та іншим позичальникам (валова балансова вартість)		3 001	–	3 007	–	–
Резерв під кредити банкам та іншим позичальникам		(2 993)	–	(3 000)	–	–
Внутрішній державний борг		1 273	–	1 347	–	–
Інші активи		95	33	83	32	–
Кошти банків		138 052	–	109 936	–	–
Кошти державних та інших установ (за виключенням коштів Фонду гарантування вкладів фізичних осіб)	11	155 177	20	139 401	91	11
Кошти Фонду гарантування вкладів фізичних осіб	11	2 146	–	539	–	–
Зобов'язання з перерахування прибутку до розподілу до Державного бюджету України	20	–	–	38 643	–	–
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком України		185 109	–	261 374	–	–
Інші зобов'язання		184	1	724	1	–

До інших пов'язаних сторін статті “Кошти державних та інших установ” включено залишки на рахунку КНПФ.

Умови зазначених вище операцій були такими:

станом на 30 вересня 2024 року і 31 грудня 2023 року Національний банк мав зобов'язання з кредитування Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у межах відкритої відкличної відновлюваної кредитної лінії на загальну суму 3 000 мільйонів гривень (примітка 9);

за залишками коштів у національній валюті, що зберігаються державними банками на рахунках у Національному банку (включені до коштів банків у наведеній вище таблиці), станом на 30 вересня 2024 року і на 31 грудня 2023 року відсотки не нараховувалися (примітка 10);

на залишки інших коштів банків на вимогу в іноземній валюті (включені до коштів банків у наведеній вище таблиці) станом на 30 вересня 2024 року встановлена процентна ставка 4,75% (на 31 грудня 2023 року – 5,25%) (примітка 10);

за коштами державних та інших установ станом на 30 вересня 2024 року і на 31 грудня 2023 року відсотки не нараховувалися (примітка 11);

за коштами Фонду гарантування вкладів фізичних осіб станом на 30 вересня 2024 року встановлена процентна ставка 4,21% (станом на 31 грудня 2023 року – 4,60%) (примітка 11).

Умови операцій із цінними паперами України розкрито у відповідних примітках.

У наведеній нижче таблиці зазначено статті доходів і витрат за операціями з пов'язаними сторонами:

	За період, що закінчився 30 вересня 2024 року			За період, що закінчився 30 вересня 2023 року		
	Уряд та організації під контролем держави	асоційована компанія	інші пов'язані сторони	Уряд та організації під контролем держави	асоційована компанія	інші пов'язані сторони
	(у мільйонах гривень)					
Процентні доходи	61 112	–	–	83 554	–	–
Процентні витрати	(24 395)	–	–	(21 446)	–	–
Комісійні доходи	190	–	–	149	–	–
Комісійні витрати	(4)	–	–	(4)	–	–
Інші доходи	320	8	–	505	6	–
Результати від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	681	–	–	896	–	–
Витрати, пов'язані з виготовленням банкнот, монет, сувенірної та іншої продукції	(116)	–	–	(80)	–	–
Витрати на утримання персоналу та членів Ради Національного банку	–	–	(47)	–	–	(53)
Адміністративно-господарські та інші витрати	(42)	–	(54)	(85)	–	(47)
Прибуток від відновлення корисності за процентними фінансовими активами	6	–	–	4	–	–

До інших пов'язаних сторін статті “Адміністративно-господарські та інші витрати” віднесено внески Національного банку до КНПФ.

Відповідно до Закону України “Про Національний банк України” послуги для Державного казначейства України надаються Національним банком безоплатно.

Упродовж дев'яти місяців 2024 року витрати на короткострокові виплати (заробітна плата і єдиний внесок

на загальнообов'язкове державне соціальне страхування) провідному управлінському персоналу становили 46,67 мільйона гривень, у тому числі винагорода членам Ради Національного банку – 12,37 мільйона гривень (упродовж дев'яти місяців 2023 року витрати на короткострокові виплати провідному управлінському персоналу становили 52,57 мільйона гривень, у тому числі винагорода членам Ради Національного банку – 17,54 мільйона гривень).

24. Поточні та непоточні активи і зобов'язання

У наведеній нижче таблиці представлено класифікацію активів і зобов'язань за строками їх очікуваного відшкодування або погашення на поточні (до одного року) та непоточні (більше одного року):

Примітки	На 30 вересня 2024 року			На 31 грудня 2023 року			
	поточні	непоточні	усього	поточні	непоточні	усього	
(у мільйонах гривень)							
Активи							
Кошти та депозити в іноземній валюті та банківських металах	5	300 897	–	300 897	373 440	–	373 440
Цінні папери нерезидентів	6	1 215 993	676	1 216 669	1 072 423	676	1 073 099
Авуари в СПЗ	7.1	1 522	–	1 522	35 570	–	35 570
Монетарне золото		–	86 835	86 835	–	62 387	62 387
Цінні папери України	8	43 260	672 674	715 934	49 074	678 744	727 818
Кредити банкам та іншим позичальникам	9	3 087	1 563	4 650	3 291	2 400	5 691
Внутрішній державний борг		113	1 160	1 273	112	1 235	1 347
Внески в рахунок квоти МВФ	7.2	–	112 333	112 333	–	102 521	102 521
Основні засоби та нематеріальні активи		–	3 929	3 929	–	4 044	4 044
Інші активи		4 020	3 758	7 778	3 661	3 009	6 670
Усього активів		1 568 892	882 928	2 451 820	1 537 571	855 016	2 392 587
Зобов'язання							
Банкноти та монети в обігу		796 676	–	796 676	764 598	–	764 598
Кошти банків	10	256 004	–	256 004	216 261	–	216 261
Кошти державних та інших установ	11	157 376	–	157 376	140 102	–	140 102
Зобов'язання з перерахування прибутку до розподілу до Державного бюджету України	20	–	–	–	38 643	–	38 643
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком України	12	467 542	–	467 542	621 667	–	621 667
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	7.3	37 311	20 315	57 626	41 337	44 690	86 027
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	7.3	112 319	–	112 319	102 509	–	102 509
Інші зобов'язання		1 766	273	2 039	1 827	782	2 609
Усього зобов'язань		1 828 994	20 588	1 849 582	1 926 944	45 472	1 972 416

Внески в рахунок квоти МВФ класифікуються як непоточні активи з огляду на те, що відповідно до статті XXVI Статей угоди МВФ країна-член має право в будь-який момент вийти з МВФ, але немає наявних очікувань, що Україна скористається цим правом.

Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою класифікуються до поточних, оскільки відповідно до Статей угоди МВФ у МВФ є право вимагати, а в Україні – зобов'язання сплатити кошти та погасити відповідні цінні папери. До цієї статті також включено кошти за рахунком МВФ № 1, що належать до коштів на вимогу і класифікуються як поточні.

25. Події після звітної дати

У жовтні 2024 року Національний банк зберіг облікову ставку на рівні 13%. Це рішення разом із підтриманням стійкості валютного ринку дасть змогу зберегти контроль над інфляційними очікуваннями, сповільнити інфляцію наступного року та надалі повернути її до цілі 5%.

Упродовж періоду з 01 жовтня 2024 року до дати підписання цієї проміжної скороченої консолідованої фінансової звітності Україна отримала від міжнародних партнерів на рахунки в Національному банку фінансової допомоги загалом в еквіваленті 6 407 мільйонів доларів США.

Також у жовтні 2024 року на рахунок авуарів у СПЗ на користь Уряду надійшли кошти в сумі 1 052 мільйони СПЗ, або 57 859 мільйонів гривень за офіційним курсом гривні до СПЗ на дату зарахування коштів, зокрема від МВФ у межах Механізму розширеного фінансування

(Extended Fund Facility, EFF) у сумі 835 мільйонів СПЗ, або 45 927 мільйонів гривень за офіційним курсом до СПЗ на дату зарахування коштів.

Упродовж періоду з 01 жовтня 2024 року до дати підписання цієї проміжної скороченої консолідованої фінансової звітності відбулося погашення:

купона за ОВДП, що утримуються в портфелі Національного банку, відповідно до графіка платежів на суму 20 999 мільйонів гривень;

зобов'язань Національного банку перед МВФ відповідно до графіка платежів на суму 61 мільйон СПЗ (3 392 мільйони гривень за офіційним курсом на дату здійснення платежу, або 3 198 мільйонів гривень за річним курсом МВФ).

26. Уведення нових та змінених стандартів і тлумачень фінансової звітності

Змінені МСФЗ та тлумачення, що набрали чинності та прийняті до застосування 01 січня 2024 року

Поправки до МСБО 1 "Подання фінансової звітності" – "Класифікація зобов'язань як поточних або непоточних" покликані уточнити підхід до класифікації зобов'язань за МСБО 1 на підставі договірних умов, чинних на звітну дату (набирають чинності для річних періодів, які починаються з або після 01 січня 2024 року).

Поправки до МСБО 1 "Подання фінансової звітності" – "Непоточні зобов'язання з ковенантами" покликані додатково уточнити підхід до класифікації зобов'язань як поточних або непоточних (набирають чинності для річних періодів, які починаються з або після 01 січня 2024 року).

Поправки до МСБО 7 "Звіт про рух грошових коштів" та МСФЗ 7 "Фінансові інструменти: розкриття інформації" – "Механізми фінансування постачальників" посилюють вимоги до розкриття інформації та показники в межах діючих вимог до розкриття інформації, що вимагають від суб'єктів господарювання надавати якісну та кількісну інформацію про механізми фінансування постачальників (набирають чинності для річних періодів, які починаються з або після 01 січня 2024 року).

Поправки до МСФЗ 16 "Оренда" – "Орендне зобов'язання в операції з продажу та зворотної оренди" покликані уточнити вимоги, які застосовує продавець-орендар для оцінки орендного зобов'язання, що виникає в операції зворотної оренди (набирають чинності для річних періодів, які починаються з або після 01 січня 2024 року).

Зазначені змінені МСФЗ та тлумачення не мали впливу на показники діяльності та фінансовий стан Національного банку.

Нові та переглянуті стандарти, що опубліковані, але ще не набрали чинності

Поправки до МСФЗ 10 "Консолідована фінансова звітність" і МСБО 28 "Інвестиції в асоційовані та спільні підприємства" – "Продаж або розподіл активів між інвестором та його асоційованим чи спільним підприємством" (набирають чинності для річних періодів, що починаються з або після дати, яка має бути визначена. Дозволяється дострокове їх застосування).

Поправки до МСБО 21 "Вплив змін валютних курсів" – "Відсутність конвертованості" вимагають від компаній надавати більше корисної інформації у своїх фінансових звітах, якщо валюту неможливо обміняти на іншу (набирають чинності для річних періодів, що починаються з або після 01 січня 2025 року).

Поправки до МСФЗ 9 "Фінансові інструменти" та МСФЗ 7 "Фінансові інструменти: розкриття інформації" пояснюють підходи до класифікації фінансових активів з умовними характеристиками, пов'язаними з ESG, порядок припинення визнання фінансових зобов'язань на дату розрахунку, запроваджують вибір облікової політики для припинення визнання фінансових зобов'язань, погашених за допомогою системи електронних платежів до дати розрахунку, а також запроваджують додаткові вимоги до розкриття інформації для фінансових інструментів з умовними характеристиками (наприклад, пов'язаними з ESG) та інструментів капіталу, класифікованих за справедливою вартістю через інший сукупний дохід (набирають чинності для річних періодів, що починаються з або після 01 січня 2026 року, з можливістю дострокового застосування лише для умовних характеристик).

Щорічні вдосконалення МСФЗ (набирають чинності для річних періодів, що починаються з або після 01 січня 2026 року):

поправки до МСФЗ 1 "Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності" – "Облік хеджування компанією, яка вперше застосовує МСФЗ";

поправки до МСФЗ 7 "Фінансові інструменти: розкриття інформації" – "Прибуток або збиток від припинення визнання";

поправки до МСФЗ 9 "Фінансові інструменти" – "Припинення визнання зобов'язань з оренди", "Ціна операції";

поправки до МСФЗ 10 "Консолідована фінансова звітність" – «Визначення "фактичного агента"»;

поправки до МСБО 7 "Звіт про рух грошових коштів" – "Метод обліку за собівартістю".

Новий стандарт МСФЗ 18 "Представлення та розкриття у фінансових звітах", що заміняє МСБО 1 "Подання фінансової звітності" (набирає чинності для річних періодів, що починаються з або після 01 січня 2027 року).

Новий стандарт МСФЗ 19 "Дочірні підприємства, що не є публічно підзвітними: розкриття інформації" (набирає чинності для річних періодів, що починаються з або після 01 січня 2027 року).

Національний банк не застосував зазначені нові та переглянуті стандарти достроково. Керівництво Національного банку очікує, що застосування цих стандартів та поправок не матиме суттєвого впливу на показники діяльності та фінансовий стан Національного банку.